

Vaasan yliopisto
UNIVERSITY OF VAASA

Jaakko Vähäpesola

Pirullisuus nuorten syrjäytymistä koskevassa keskustelussa

Johtamisen akateeminen yksikkö
Sosiaali- ja terveyshallintotiede
Pro gradu -tutkielma
Hallintotieteiden maisteriohjelma

Vaasa 2022

VAASAN YLIOPISTO**Johtamisen akateeminen yksikkö**

Tekijä:	Jaakko Vähäpesola
Tutkielman nimi:	Pirullisuus nuorten syrjäytymistä koskevassa keskustelussa
Tutkinto:	Hallintotieteiden maisteri
Oppiaine:	Sosiaali- ja terveyshallintotiede
Työn ohjaaja:	Harri Jalonen
Valmistumisvuosi:	2022
Sivumäärä:	78

TIIVISTELMÄ:

Nuorten syrjäytyminen on vakava yhteiskunnallinen ongelma Suomessa, ja sen ehkäisemiseen ja hoitoon käytetään paljon yhteiskunnan varoja. Tulevaisuudessa eläkeläisiä on enemmän kuin työkäisiä ja syntyvyys on pienempää kuin kuolleisuus. Tämän vuoksi tarvitsemme toimivia keinoja, joilla nuorten syrjäytymistä voitaisiin ehkäistä, sillä meillä ei ole varaa menettää yhtään nuorta. Tutkimus on ajankohtainen, koska COVID-19-pandemia on vaikuttanut erityisesti nuoriin ja eristänyt heidät kohderyhmästään. Yhteiskunnan avautuessa nämä nuoret täytyy saada takaisin opiskelujen tai töiden pariin.

Tämä on laadullinen tutkimus, jonka teoriaosuus koostuu kahdesta osiosta. Ensimmäisessä osiossa määritellään kompleksisuutta, kompleksisuuskuutiota sekä pirullista ongelmaa ja sen ratkaisuyrityksiä. Toisessa osiossa määritellään nuorten syrjäytymistä käsitteenä, ehkäisykeinoja ja erilaisia projekteja ja hankkeita, joilla nuorten syrjäytymistä yritetään ehkäistä. Teoriaosiossa on käytetty sekä suomalaisia että ulkomaalaisia lähteitä. Teoriaosuuden jälkeen siirrytään tutkimusosioon. Tässä tutkielmassa etsitään vastausta tutkimuskysymykseen, miten pirullisuus ilmenee nuorten syrjäytymistä käsittelevissä mielipidekirjoituksissa. Tutkimuksen aineistona ovat Suomen laajalevikkisimmän lehden - Helsingin Sanomien - mielipidekirjoitukset kerättiin vuosilta 2001–2021. Niitä löytyi yhteensä 40, ja niistä kertyi aineistoa yhteensä 91 tekstisivua. Tutkimus toteutettiin kuvailevana ja integroivana kirjallisuuskatsauksena. Tutkimuksen aineisto analysoitiin teemoittelemalla.

Tutkimuksen perusteella yleisimmät nuorten syrjäytymisen syyt olivat mielenterveysongelmat, köyhyys, kouluun tai kotiin liittyvät haasteet, yhteiskunnan heikko tilanne, päihdeongelmat, rikokset, traumaattinen lapsuus ja konkreettisten toimenpiteiden puute. Yleisimpiä nuorten syrjäytymisen ehkäisykeinoja tutkimuksen perusteella olivat riittävät tukipalvelut nuorille ja niiden välinen moniammatillinen yhteistyö, enemmän resursseja peruskoulun oppilashuoltoon ja oppimisen tukeen, erilaiset hankkeet ja ennaltaehkäisevät tukitoimet. Mielenterveysongelmat ja köyhyys esiintyivät aineistossa selvästi muita syitä useammin ja aiheuttivat aineiston perusteella syrjäytymiskierrettä. Nuorten syrjäytymisen ehkäisykeinoista eniten mainintoja saivat riittävät tukipalvelut nuorille ja niiden välinen moniammatillinen yhteistyö. Aineiston perusteella se oli tehokkain keino ehkäistä nuorten syrjäytymistä.

Nuorten syrjäytymisen syitä löytyi 27 kappaletta ja ratkaisukeinoja 33 kappaletta. Pirullisuus näkyi tutkimuksen tuloksissa siinä, että syrjäytymisen syitä ja ratkaisukeinoja löytyi lähes yhtä monta kuin mielipidekirjoituksia. Jokainen nuori on yksilö, eikä kaikkien kohdalla voida käyttää samoja syrjäytymisen ehkäisykeinoja. Nuorten syrjäytymiseen ei saada yhteiskunnalta riittäviä resursseja. Tilanteen tekee pirulliseksi se, että vaikka saataisiin tarvittavat resurssit, sekään ei poista syrjäytymistä, koska kaikkia nuoria ei saada palveluiden pariin.

AVAINSANAT: nuoret, syrjäytyminen, syrjäytymisen ehkäiseminen, pirullinen ongelma

Sisällys

1 Johdanto	6
1.1 Tutkimuksen rakenne	7
1.2 Tutkimuksen tavoitteet	7
2 Teoreettinen viitekehys	10
2.1 Kompleksisuus	10
2.2 Pirullinen ongelma ja kompleksisuuskuutio	13
2.4 Pirullisen ongelman ratkaisuyrityksiä	17
3 Nuorten syrjäytyminen	21
3.1 Nuorten syrjäytyminen käsitteenä	21
3.2 Nuorten syrjäytymisen ehkäiseminen	26
3.3 Hankkeet ja projektit nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi	31
3.3.1 Nuorisotakuu	31
3.3.2 Etsivä nuorisotyö	33
3.3.3 Nuorten työpajat	33
3.3.4 Ankkuri-toiminta	34
3.3.5 Sytyke - sydämellä työtä ja kehitystä	35
3.3.6 Icehearts	36
3.3.7 Me-säätiö	38
3.3.8 Digitalisaatio nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseen	39
4 Tutkimuksen toteutus	41
4.1 Tutkimustyyppi ja tutkimusmenetelmä	41
4.2 Aineiston rajaus	44
4.3 Aineiston analyysi	45

5 Tutkimustulokset	48
5.1 Syyt nuorten syrjäytymisen taustalla	48
5.1.1 Yleisimmät syyt nuorten syrjäytymisen taustalla	48
5.1.2 Vähemmän mainintoja saaneet syrjäytymisen syyt	52
5.2 Nuorten syrjäytymisen ehkäisykeinoja	53
5.2.1 Yleisimmät keinot nuorten syrjäytymisen ehkäisemisessä	54
5.2.2 Vähiten vastauksia saaneet ehdotukset nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi	58
6 Johtopäätökset	61
6.1 Tulosten yhteenveto	61
6.2 Pohdinta	65
Lähteet	68
Liitteet	76

Kuviot

Kuvio 1. Kompleksisuuskuutio (Raisio, Puustinen & Vartiainen, 2018).	16
Kuvio 2. Kolmiportainen tuki. Lähde: http://www.lukimat.fi/lukimat-oppimisen-arviointi/tietopalvelu/taustaa/kolmiportainen-tuen-malli .	28

Taulukot

Taulukko 1. Syrjäytymisen yleisimmät syyt.	49
Taulukko 2. Kaksi tai vähemmän mainintoja saaneet syrjäytymisen syyt.	52
Taulukko 3. Yleisimmät keinot nuorten syrjäytymisen ehkäisemisessä.	54
Taulukko 4. Toiseksi eniten mainitut syrjäytymisen ehkäisykeinot.	56
Taulukko 5. Kolme tai kaksi mainintaa saaneet syrjäytymisen ehkäisykeinot.	58
Taulukko 6. Yhden vastauksen saaneet syrjäytymisen ehkäisykeinot.	60

1 Johdanto

Nuorten syrjäytyminen on aihe, joka on jatkuvasti pinnalla. Nuoret ovat tärkeässä roolissa tulevaisuuden yhteiskunnassa, eikä meillä ole varaa menettää yhtään nuorta. Syrjäytynyt nuori aiheuttaa paljon kustannuksia yhteiskunnalle. Tarkkaa summaa syrjäytyneen nuoren kustannuksista yhteiskunnalle on vaikea esittää, koska tarkastelukulmat vaihtelevat. Valtiontalouden tarkastusviraston (2007) raportissa on arvioitu syrjäytyneen nuoren kustannuksia yhteiskunnalle. Sen mukaan yksi nuori aiheuttaa 700 000 euron kustannukset menetettyjen tuotantotekijöiden osalta ja 430 000 euroa julkisen talouden lisääntyneiden kustannusrasitteiden myötä. Yhteensä tämä tekee siis yhdeltä syrjäytyneeltä henkilöltä 1 130 000 euroa. Laskelma pitää paikkansa, mikäli henkilö on työttömänä koko elämänsä ja elää tukien varassa.

Tästä voidaan päätellä, että syrjäytyminen on yhteiskunnalle taloudellisesti ja yksilökohtaisesti merkittävä haaste. Nuorten syrjäytyminen on yhteiskunnallisesti haaste myös sen vuoksi, että Suomen väestörakenne on muuttumassa. Tilastokeskuksen (2019) ennusteen mukaan nykyisellä syntyvyystasolla 15 vuoden kuluttua Suomessa ei ole maakuntia, joissa olisi suurempi syntyvyys kuin kuolleisuus. Nykyisellä kehityksellä Suomen väkiluku lähtee vuonna 2031 laskuun ja vuonna 2050 Suomen väkiluku on 100 000 ihmistä pienempi. Syntyvyyden laskun myötä Suomen ikärakenne muuttuu, eikä syntyvyys ole kestävällä tasolla ikärakenteen kannalta. Osittain tämänkin vuoksi nuorten syrjäytyminen on haaste, sillä Suomella ei ole varaa menettää yhtään työkäistä henkilöä. Nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi tarvitaan toimia, joilla nuori saataisiin joko takaisin opiskelemaan tai työelämään.

1.1 Tutkimuksen rakenne

Tutkimus alkaa teoreettisella viitekehyksellä, jossa määritellään tutkimuksen kannalta tärkeimmät käsitteet. Tutkimuksen teoreettinen viitekehys koostuu kahdesta osasta. Teoreettinen viitekehys alkaa kompleksisuuden ja kompleksisuuskuution avaamisella. Tämän jälkeen määritellään pirullista ongelmaa sekä kerrotaan pirullisen ongelman ratkaisuyrityksistä. Toisessa osassa määritellään nuorten syrjäytymiskäsitettä sekä kerrotaan, miten nuorten syrjäytymistä on yritetty ratkaista sekä esitellään erilaisia projekteja nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi.

Teoreettisen viitekehysten jälkeen kerrotaan tarkemmin tutkimuksen toteutuksesta. Tutkimuksen toteutus -luvussa kerrotaan tutkimustyyppistä ja -menetelmästä, aineiston rajaamisesta sekä analyysistä. Tämän jälkeen esitellään tutkimuksen tulokset. Lopuksi tutkimuksen yhteenvedossa pohditaan, miten pirullisuus ilmenee nuorten syrjäytymistä käsittelevissä mielipidekirjoituksissa.

1.2 Tutkimuksen tavoitteet

Tässä tutkimuksessa nuorten syrjäytymistä tarkastellaan mielipidekirjoitusten kautta. Tutkimuksen aineisto kerätään Suomen laajalevikkisimmän sanomalehden - Helsingin Sanomien - mielipidekirjoituksista. Tutkimusongelmana on selvittää nuorten syrjäytymisen pirullisuutta. Tutkimuksen teorian ja kerätyn aineiston avulla selvitetään, miten pirullisuus ilmenee nuorten syrjäytymistä käsittelevissä mielipidekirjoituksissa. Tutkimuksen kohderyhmänä ovat nuoret, jotka ovat syrjäytyneet joko koulusta tai työelämästä. Nuoreksi määritellään tässä tutkimuksessa 15–29-vuotiaat.

Luotettavuutta laadullisessa tutkimuksessa parantaa tutkijan selkeä kuvaus tutkimuksen eri vaiheista. (Hirsjärvi & Kumppani, 2007, s. 227). Tässä tutkimuksessa luotettavuuden arviointi perustuu tarkkaan kuvaukseen tutkimuksen eri vaiheista ja niiden toteuttamisesta. Tutkimuksen teoriaosuus perustuu luotettaviin lähteisiin käsiteltävästä aiheesta.

Tutkimuksen aineisto kerättiin Helsingin Sanomien mielipidekirjoituksista. Mielipidekirjoitukset ovat kirjoittajien subjektiivisia näkemyksiä siitä, mistä nuorten syrjäytyminen johtuu. Laajemmin koottuna mielipidekirjoituksista saa kattavan otannan ihmisten mielipiteistä siitä, mistä nuorten syrjäytyminen johtuu ja miten sitä voitaisiin ehkäistä. Jonkun toisen lehden mielipidekirjoituksista voi saada koottua erilaisia tuloksia. Esimerkiksi Ilkka-Pohjalaisen mielipidekirjoitukset voivat antaa alueellisen kuvauksen nuorten syrjäytymisen syistä, ja tämän vuoksi halusin käyttää Helsingin Sanomia, joka on Suomen laajalevikkisin lehti. Mielipidekirjoitukset on analysoitu huolellisesti, ja niistä on etsitty syitä, mitkä aiheuttavat kirjoittajien mielestä nuorten syrjäytymistä sekä miten nuorten syrjäytymistä voidaan ehkäistä.

Syrjäytymisen tutkimusta on lähestytty tutkimuksissa kahdesta näkökulmasta, yksilötasoisesta ja makrotasoisesta. Yksilötasoisessa näkökulmassa syrjäytymistä lähestytään yksilön näkökulmasta, ja keskitytään syrjäytymisen prosessinomaiseen luonteeseen, johon vaikuttavat monet tekijät, kuten kodin kasvuolosuhteet ja psykososiaaliset tekijät. Nämä tekijät pahimmillaan muodostavat syrjäytymiskehityksen. Toinen näkökulma on makrotason tekijät, joita ovat muun muassa koulutusvalinnat, sosioekonominen tausta, työllisyystilanne sekä kulttuuriset ja alueelliset tekijät (Karppinen & Savioja, 2007, s. 117).

Tässä tutkimuksessa syrjäytymistä lähestytään yksilötason näkökulmasta, mutta makrotason näkökulmaa ei voi olla täysin huomioimatta. Nuorten syrjäytyminen on ongelma, johon ei ole olemassa yksinkertaista ratkaisua. Jokainen nuori on yksilö, ja syyt, jotka johtavat nuoren syrjäytymiseen, voivat olla jokaisella erilaisia. Tässä tutkimuksessa etsitään nuorten syrjäytymistä koskevien mielipidekirjoitusten avulla yleistä näkemystä siitä, mistä nuorten syrjäytyminen johtuu ja miten se olisi heidän mielestään ratkaistavissa.

Tutkimusongelmat liittyvät tutkimuksessa esitettävään teoriaan, ja ne viittaavat tämän tutkimuksen viitekehykseen. Tutkimuksen viitekehyksenä on nuorten syrjäytyminen ja pirullinen ongelma. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää mielipidekirjoituksista, mitä

syitä nuorten syrjäytymisen taustalla ajatellaan olevan sekä miten nuorten syrjäytymistä voitaisiin ehkäistä.

Tutkimuskysymys on:

Miten pirullisuus ilmenee nuorten syrjäytymistä käsittelevissä mielipidekirjoituksissa?

2 Teorettinen viitekehys

Teorettisessa viitekehyksessä määritellään tutkimuksen tärkeimpiä käsitteitä. Ensimmäisessä osiossa määritellään kompleksisuutta ja sen jälkeen kompleksisuuskuutiota. Näiden jälkeen määritellään pirullisen ongelman käsitettä, ja esitellään pirullisen ongelman ratkaisuyrityksiä. Toisessa osiossa määritellään nuorten syrjäytymisen käsitettä sekä keinoja, joilla nuorten syrjäytymistä yritetään ehkäistä Suomessa. Lopuksi esitellään erilaisia hankkeita ja projekteja nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi.

2.1 Kompleksisuus

Kompleksisuus sanana viittaa yleensä ilmiön negatiivisiin puoliin. Käsitteen kompleksisuus vastine englannin kielessä on complexity tai complex. Suomen kielessä käsitteellä tarkoitetaan muun muassa monimutkaista, vaikeaselkoista tai ongelmallista. Kompleksisuudella viitataan tietyn asian tai ilmiön perusominaisuuksiin (Vartiainen, Ollila, Raisio & Lindell, 2013, s. 51–52). Perrown (1999, s. 20) määritelmän mukaan kompleksisuudella tarkoitetaan odottamattomien, tuntemattomien, suunnittelemattomien tai näkyttömiä keskinäistä vuorovaikutusta.

Kompleksisuudella tarkoitetaan tilaa, joka on osittain deterministinen ja osittain satunnainen. Kompleksisuus ilmenee eri osien välisenä vuorovaikutuksena ja dynaamisuuksena. Siihen kuuluu kyky muuttua ja sopeutua sekä ulkoisiin että sisäisiin tekijöihin. Käsitteen määritelmä riippuu tieteenalasta ja kontekstista. Järjestelmän kompleksisuus rakentuu osien välisestä vuorovaikutuksesta. Kompleksisuuden tutkimuksen tavoitteena on ymmärtää, mitä kompleksisuus osana järjestelmää on. Lisäksi se tutkii, miten järjestelmän osien vuorovaikutus synnyttää kompleksisen toiminnan. Kompleksisuutta ei voi jakaa osiin, sillä kompleksisuus ei ole osien summa (Tieteen termipankki, 2021).

Esimerkiksi yhteiskunnalliset ongelmat ovat samalla kompleksisia ongelmia. Kompleksisia toimintaympäristöjä on ollut jo pitkään, mutta useiden tekijöiden vaikutuksena toimintaympäristöistä on tullut enemmän kompleksisempia. Tämä johtuu muun muassa siitä, että maailmasta on tullut tiiviimpi. Tiedon määrä on lisääntynyt, ja tietovirtojen kulku on nopeutunut (Raisio, Jalonen & Uusikylä, 2018, s. 8).

Tiedolla johtaminen on tarpeellista, mutta välillä todellisuuden ja toiveen välille on muodostunut kuilu. Tiedon yksi elementti on osana julkista päätöksentekoa ja valmistelua. Psykologisen tutkimuksen mukaan ihmisen toiminta on epärationaalista, ja valintamme ovat rationaalisia vain suhteessa mentaalimalleihimme. Valintatilanteissa vaikuttavia tekijöitä havainnoidessa näemme vain haluamamme, ja sivuutamme asioita, joita emme ymmärrä. Tämän vuoksi valintamme ovat osittain subjektiivisia, jotka perustuvat maailmankuvaamme ja tärkeinä pidettyihin arvoihimme. Tutkimustieto siivilöityy maailmankuvamme mentaalirakenteiden läpi, ja vaikuttaa lähes aina päätöksenteossa (Raisio ja kumppanit, 2018, s.7).

Tietoperusteisuutta ja päätöksenteon rationaalisuutta on kritisoitu, sillä yhteiskunnalliset ongelmat ovat kompleksisia ja sen vuoksi haastavia ratkaista. Tiedon ja päätöksenteon vuoropuhelua on kehitettävä, jotta kompleksisesta toimintaympäristöstä pystytään selvittämään. Siiloutunut tiedontuotanto tekee päätöksenteosta osaoptimoivaa ja johtaa yritysten ja kansalaisten kannalta heikkoihin poliittisiin ratkaisuihin. Asioiden ja ilmiöiden keskinäisriippuvuussuhteet tuottavat päätöksenteon tueksi uusia yhteen kietoutuneita ongelmia. Näitä kutsutaan pirullisiksi ongelmiksi, sillä niihin liittyy useita ristiriitaisia tulkintoja ja erilaisia keskenään kilpailevia selitysmalleja. Ne ovat osa laajempaa kokonaisuutta, ja sen vuoksi niitä ei voi pilkkoa osiin, ja nämä osat ovat enemmän kuin osiensa summa. Kompleksisuudessa tietoa kerätään monipuolisesti. Päätöksenteossa ei kuitenkaan tule yhtä lopputulemaa, vaan hyödynnetään vuoropuhelua ja tulkintoja osana päätöksentekoprosessia (Raisio ja kumppanit, 2018, s. 8, 12).

Pirullisten ongelmien kohtaamisessa käytetään lähestymistapaa, joka on tyypillinen systeemiteoreettiselle ja kompleksisuusajattelulle. Siinä kiinnitetään huomiota vuorovaikutussuhteissa esiintyviin uhkiin ja mahdollisuuksiin, ja samalla vastustetaan

reduktionismista pyrkimystä maailman ennustamiseen, ymmärtämiseen ja haltuun ottamiseen. (Raisio ja kumppanit, 2018, s. 8–9.)

Kenties tunnetuin kompleksisuuteen liittyvä teoreetikko on Edward Lorenz, joka on kehittänyt perhosvaikutus -metaforan eli kaaosteorian. Hän keskittyi mallissaan ilmakehän liikkeisiin. Eri tekijät olivat ilmakehässä vuorovaikutteisesti tekemisissä toistensa kanssa, jonka seurauksena yhdenkin tekijän muuttuminen johtaa ketjureaktion kaltaiseen sarjaan, jonka seurauksena päädytään uuteen lopputulokseen. Perhosvaikutuksella siis tarkoitetaan sitä, että perhosen siivenisku voi aiheuttaa myrskyn jossain muualla päin maailmaa eli sillä on kauaskantoisia vaikutuksia. Kaaosteorian pohjalta kehitettiin kompleksisuustieteet. Kaaosteoreetikoiden mukaan satunnaisten ja ennalta arvaamattomien ilmiöiden takana on piilossa oleva järjestys (ks. Vartiainen ja kumppanit, 2013, s. 52).

Raision ja kumppaneiden (2018, s. 12) mukaan Richardson ja Cilliers toteavat, että kompleksisuustieteissä ei ole olemassa yhtä yhtenäistä teoriaa, vaan usean tieteen alarajat ylittäviä suuntauksia ja viitekehyksiä. Yleensä esiin nostetaan kolme kompleksisten systeemien koulukuntaa. Uusreduktionistinen koulukunta uskoo erilaisiin mallinnuksiin ja niiden selitysvoimaan. Sen avulla etsitään sosioekonomisten systeemien toimintaan liittyvien luonnonlainomaisten tapojen mallintamista ja tunnistamista. Uusreduktionismi on ns. kovaa kompleksisuustiedettä. Metaforinen koulukunta edustaa sen sijaan pehmeämpää linjaa. Kompleksisuusajattelun tarjoamia käsitteitä hyödynnetään siinä virikkeenä, joka stimuloi ajattelua. Tarkoitus on katsoa maailmaa ”toisin linsein” mallintamisen sijaan (ks. Raisio ja kumppanit, 2013; Laitinen, Jalonen & Stenvall, 2014).

Kolmas koulukunta on kriittispluralistinen, jota kutsutaan kompleksisuusajatteluksi. Se hylkää mallintamisen ajatuksen ja on sen sijaan kiinnostunut selittämään ilmiöitä, joita ei pystytä selittämään. Kriittispluralistinen koulukunta on kiinnostunut kompleksisuuden tuottamista epistemologisista seurauksista eli he pyrkivät ymmärtämään kompleksista todellisuutta ja sitä, mitä siitä voi ylipäätään saada tietää (Raisio ja kumppanit, 2018, s. 12; Laitinen, Jalonen & Stenvall, 2014, s. 90).

Kompleksisuutta voidaan lähestyä myös pirullisten ongelmien kautta. (Vartiainen ja kumppanit 2013, s. 19). Kompleksisilla ja pirullisilla ongelmilla on monenlaisia yhtenäisyyksiä. Molemmissa ongelman määrittely tai sen rajojen määrittely on haastavaa, ne edellyttävät kokonaisvaltaista lähestymistapaa, niille on tyypillistä epälineaarinen dynamiikka eikä ole olemassa lopullisia ratkaisuja tai tuloksia. Yleensä molemmat noudattavat jonkinlaista kaavaa, mutta voivat silti olla arvaamattomia (Rittel & Webber, 1973, s. 161).

2.2 Pirullinen ongelma ja kompleksisuuskuutio

Pirullisten ongelmien käsitteellä on jo 50 vuoden historia. Vuonna 1967 C. West Churchman isännöi seminaarisarjaa Kalifornian yliopistossa Berkeleyssä. Skaburskis (2008) kertoo tapahtumassaan, kuinka saksalaissyntyinen tiedekunnan jäsen professori Horst W.J. Rittel esitti yhdessä seminaaritalaisuudessa esityksen, joka sisälsi kuvauksen sosiaalisten ja teknisten ongelmien eroista käyttäen tunnettua kymmenen pirullisten ongelmien pääominaisuutta. (Raisio ja kumppanit, 2018, s. 3).

Churchman itse kiinnostui konseptista ja kirjoitti vieraskirjeen nimeltä *Wicked Problems for Management Science* (Churchman, 1967). Tämä oli ensimmäinen viittaus pirullisiin ongelmiin akateemisessa kirjallisuudessa. Rittelillä vei useita vuosia saada argumenttinsa artikkelimuotoon, mutta lopulta vuonna 1973 kollegansa Melvin M. Webberin kanssa hän julkaisi urauurtavan artikkelin *Dilemmas in the General Theory of Planning in Policy Sciences*. Google Scholar näyttää yli 10 000 viittausta artikkeliin. Vaikka pirullisten ongelmien käsitteestä tiedottamisessa on suuria mannermaisia eroja (Xiang 2013), yleinen kiinnostus käsitteeseen näyttää olevan suurempi kuin koskaan (McCall & Burge, 2016, s. 200).

Tämä on ymmärrettävää, koska kohtaamamme ongelmat näyttävät olevan yhä enemmän pirullisia niiden luonteen vuoksi. Ongelma on kuitenkin se, että näiden ongelmien uskotaan usein olevan kesympiä kuin ne todellisuudessa ovat, tai ongelmat

ymmärretään pirullisiksi. Silloinkin valitut lähestymistavat ovat enemmän sellaisia, joita tarvitaan niin kutsuttujen kesyjen ongelmien ratkaisemiseksi (Rittel & Webber, 1973, s.155–169).

Rittel ja Webber totesivat, että "ongelmat, joihin tutkijat ja insinöörit ovat yleensä keskittyneet, ovat enimmäkseen kesyjä tai hyvänlaatuisia" (Rittel & Webber, 1973, s. 160). Kesyjien ongelmien käsite tarjoaa vastineen pirullisten ongelmien käsitteelle. Kesyet ongelmat voidaan määritellä perusteellisesti ja pysyvästi. Epäselvyyttä on vähän tai ei lainkaan. Tällaisista ongelmista on suhteellisen helppo päästä yhteisymmärrykseen, joten konfliktitilanteet ovat harvinaisia. Lisäksi on ilmeistä, että kun kesy ongelma on ratkaistu, loppuratkaisu on selkeä ja sen tarkkuutta voidaan arvioida objektiivisesti. Kesyn ongelman ratkaiseminen on käytännössä toistoa siinä mielessä, että joku, jolla on riittävästi asiantuntemusta ja erikoistumista ja joka käyttää todistettuja ratkaisuprosesseja, voisi toistuvasti ratkaista samanlaisia ongelmia. (King 1993; Roberts 2000).

Mitä tarkoitetaan pirullisilla ongelmilla? Ongelmat ovat pirullisia, koska ne ovat vaikeasti tunnistettavissa ja niiden monimutkaista luonnetta on vaikea ymmärtää. Ne eivät lakkaa olemasta, vaan muuttavat luonnetta. Pirulliset ongelmat ovat ratkaistavissa, mutta ei ole etukäteen määriteltyä mallia niiden selvittämiseen. "Pirullisia ongelmia ei voi välttää, mutta niistä voi selviytyä" (Vartiainen ja kumppanit, 2013, s. 129).

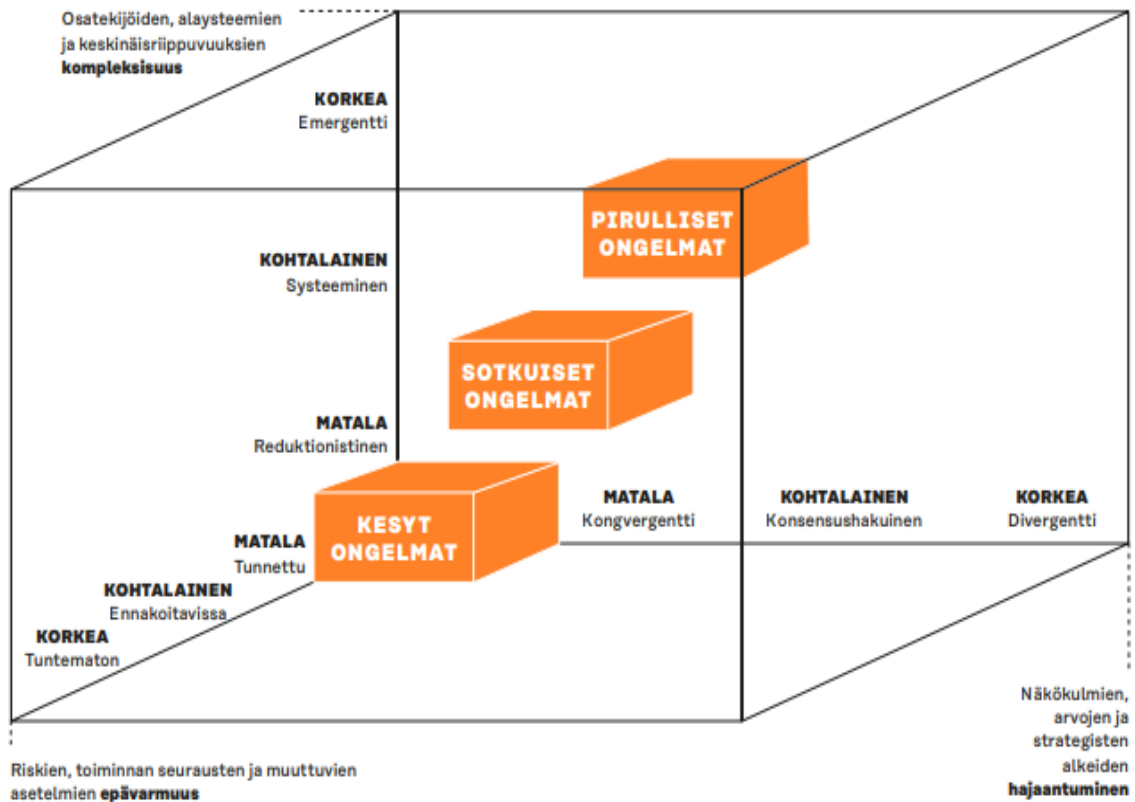
Tärkeää on, miten pirullisia ongelmia ratkotaan ja millainen suhtautuminen niihin on. Yhdestä ongelmasta selvitteään, voi nurkan takana odottaa jo toinen. Pirullisia ongelmia syntyy modernissa hallinnossa ja huolimatta siitä, onko hallinto huonoa vai hyvää, niitä näyttäytyy nykyisessä organisaatioelämässä. Kompleksisuusajattelun mukaan muutos on tärkeä selviytymiselle ja luontainen tila. Pirullisista ongelmista selviämisen avaimia ovat muutoksen selkeä toteuttaminen ja muutostarpeen hyväksyntä. Hyvä hallinto ei ole avuton kohdatessaan pirullisuuden. Hallintotieteiden koulutusohjelman läpikäyneitä kutsutaan hallinto-osaajiksi tai hallintotieteilijöiksi. Heillä on tarpeeksi työkaluja kesyittää pirulliset ongelmat ja edistää hyvää hallintoa (Lehto, 2014, s. 4).

Horst W. J. Rittelin ajatuksista juontaa pirullisen ongelman käsite. Rittel toimi matemaatikkona ja fyysikkona Saksassa, mutta siirtyi muotoilun ja suunnittelun pariin. Hän julkaisi kirjoituksia oikeustieteen, kemian, arkkitehtuurin, oikeustieteen ja politiikan tutkimuksesta, ja kaikki ne liittyivät suunnittelun ongelmallisuuteen. Suunnittelulla hän tarkoitti usean eri toimijan työkenttää. Rittel oli kiinnostunut suunnittelijoiden ajatusprosesseista, kun he kohtasivat erilaisia ongelmia (ks. Vartiainen ja kumppanit, 2013, s. 19.; Raisio ja kumppanit, 2018, s. 3–4).

Rittel kehitti vuonna 1967 idean toisen sukupolven hallinnollisista kesyistä ja matemaattisista ongelmista sekä johtamisen pirullisista ongelmista. Vuonna 1973 julkaistun ”Dilemmas in a General Theory of Planning” -artikkelin myötä Rittel ja hänen kollegansa Melvin M. Webber tekivät pirullisen ongelman tunnetuksi maailmanlaajuisesti (ks. Vartiainen ja kumppanit, 2013, s. 20.; Raisio ja kumppanit 2018, s. 4).

Raisio ja kumppanit (2018) ovat kehittäneet liitteenä olevan kompleksisuuskuution (kuvio 1.) Kuutiossa on jaettu kesyt, sotkuiset ja pirulliset (engl. tame, messy ja wicked) ongelmat kolmeen ulottuvuuteen. Näitä ovat toiminnan seurausten ja riskien sekä muuttuvien asetelmien epävarmuus, osatekijöiden, keskinäisriippuvuuksien ja alajärjestelmien kompleksisuus sekä strategisten aikeiden ja arvojen hajaantuminen. Nämä kolme ulottuvuutta muodostavat kompleksisuuskuution (Raisio ja kumppanit, 2018, s. 13; Raisio ja kumppanit, 2018, s. 8).

Kuution vasemmassa alareunassa on yksinkertaiset ja kesyt ongelmat. Kuution keskustassa sijaitsevat monimutkaiset ja sotkuiset ongelmat, kun taas pirulliset ongelmat on sijoitettu oikeaan yläetunurkkaan. Olisi ideaalia, jos ongelmat pystyttäisiin jakamaan näin selkeästi. Kyseessä on kuitenkin ideaalityyppinen jako, eikä todellisuudessa pysty tehdä näin selkeää erottelua eri ongelmatyyppien välillä. Tyyppien rajat ovat häilyviä, ja ne muuttuvat ilmiöiden ja tilanteiden kehittyessä (Raisio ja kumppanit, 2018, s. 13).

Kuvio 1. Kompleksisuuskuutio (Raisio, Puustinen & Vartiainen, 2018).

Kesyt ongelmat ovat stabiileja, ja niiden ratkaisuvaihtoehdot ovat selkeitä. Yleensä niistä on myös vahva yhteisymmärrys. Päätöksenteko, joka perustuu näyttöihin, on tekninen suoritus kesyjen ongelmien kohdalla (Ansell & Geyer, 2017, s. 152). Kesyt ongelmat voi pilkkoa paloiksi, ja ratkaista eristämällä ne muista ongelmista (Raisio, Puustinen & Vartiainen, 2018, s. 8).

Monimutkaisissa ja sotkuisissa ongelmissa voidaan siirtyä kohti ratkaisua esimerkiksi systeemisyttä edistämällä päätöksenteossa näytön ohjaavaa roolia (Raisio ja kumppanit, 2018, s. 13). Sotkuiset ongelmat voidaan ymmärtää ongelmien ryhmänä, joita ei voida eristää toisistaan. Niiden selvittämiseen tarvitaan järjestelmällinen lähestymistapa. Tämä tarkoittaa vuorovaikutusmallien tarkastelua ongelman eri osien välillä muissa asiaan liittyvissä ongelmissa. Esimerkkinä tästä Raisio ja kumppanit (2018, s. 8)

vertaavat ihmisen pääsyä Marsiin ja autonkorjausta. Ihmisen pääsy Marsiin on paljon monimutkaisempaa kuin auton korjaus. Molemmista voidaan päästä konsensukseen tietyn ajan päästä. Tutkittuamme asiaa jonkun aikaa voimme päästä ainakin jonkinlaiseen johtopäätökseen, jonka avulla pääsemme asiassa eteenpäin. Monimutkaisten/sotkuisien ongelmien ratkaisu vaatii monitieteellisyttä. Sen avulla voidaan vähentää ongelmiin liittyviä haasteita ja viedä ongelman ratkaisua eteenpäin (Raisio ja kumppanit, 2018, 8).

Pahat ongelmat sijaitsevat kuutiossa lähellä oikeaa yläkulmaa. Nämä ovat niin sanottuja kehkeytyviä ongelmia. Se tarkoittaa, että edes vuorovaikutusmallien tutkiminen ei riitä, sillä vuorovaikutus voi aiheuttaa lopputuleman. Lopputulos on siis muuta kuin sen osat, ja tämän vuoksi ilmiötä tulee tutkia kokonaisuutena. Pirullista ongelmaa voi kuvata hajautuvana ilmiönä (Raisio ja kumppanit, 2018, 9). Kingin (1993, s. 112) mukaan mitä enemmän ongelmaa tutkitaan, sitä enemmän ihmisten äly ja rehellisyys johtavat erilaisiin johtopäätöksiin. Seuraavassa luvussa kerrotaan enemmän keinoista, joilla pirullista ongelmaa on yritetty ratkaista.

2.4 Pirullisen ongelman ratkaisuyrityksiä

Pirullisen ongelman vastakohta on kesy ongelma. Kesyn ongelman tutkiminen on helppoa. Sitä on verrattu matemaattiseen ongelmanratkaisuun ja sakkipelin ratkaisemiseen. Sakissa vastustaja halutaan voittaa eli loppuratkaisu on selkeä, kun pelaaja voittaa vastustajan, peli päättyy. Sakissa on rajattu määrä ratkaisuja, joita pelin sisällä voi tehdä ja lopputuloksen virheettömyys voidaan arvioida objektiivisesti. Sakkipeli on saman asian toistoa, ja sitä voidaan pelata monta kertaa uudelleen. Samanlaista voi olla periaatteessa myös kesyjien ongelmien ratkaisu (Conklin, 2005, s. 608). Kesyjä ongelmia ratkaistessa konfliktitilanteet ovat harvinaisia, sillä niiden ratkaisut ovat yleensä yksinkertaisia. Kesyn ongelman ratkaisu etenee Conklinin kehittämän niin sanotun vesiputousmallin mukaan suoraviivaisesti. Ongelmasta kerätään informaatiota. Informaatio analysoidaan ja sen perusteella muodostetaan ratkaisu ongelmaan (Vartiainen ja kumppanit, 2013, s. 21).

Pirullisilla ongelmilla ei ole ratkaisua, sillä ratkaisu on yleensä vain ratkaisuehdotus, joka ratkaisee vain osan pirullisesta ongelmasta. Vielä monimutkaisemman pirullisesta ongelmasta tekee tiedonpuute sen seurannaisvaikutuksista. Pirullisen ongelman ratkaiseminen ei ole mahdollista, ja suurin osa viimeaikaisista keskusteluista näyttää tarjoavan strategioita juuri siihen (Conklin, 2006, s. 38–39).

Vartiainen ja kumppanit (2013, s. 21) avaavat Rittelin määrittelyjä pirullisista ongelmista, joita on täydentänyt Conklin. Määrittelyn mukaan pirullisen ongelman ratkaisuyritys etenee kuuden vaiheen mukaan. Niiden mukaan erilaisten ratkaisuvaihtoehtojen miettiminen auttaa ymmärtämään ongelmaa, ratkaisut eivät ole lopullisia eivätkä oikeita tai väärinä, pirulliset ongelmat ovat uniikkeja ja niiden toimintatavat ainutkertaisia ja ratkaisuvaihtoehtoja on useita. Myös Daviter (2017, s. 578) on esittänyt pirullisten ongelmien ratkaisuun erilaisia tapoja. Niitä on kolme; ongelmanratkaiseminen, kesyttäminen ja selviytyminen (engl. problem-solving, taming ja coping). Mikään toimintastrategia ei ole parempi kuin toiset, ja yhden strategian valitsemisen sijaan tulisi tehdä kompromisseja strategioiden välillä.

Ongelmanratkaisustrategioilla viitataan holistisiin lähestymistapoihin, jotka ovat usein ylioptimistisia. Pirullisia ongelmia käsitellään kokonaisvaltaisesti, mikäli se on mahdollista. Tällainen toimintatapa voi johtaa kuitenkin lukkiutuneisiin tilanteisiin ja yhteistoiminnalliseen inertiaan. Kesyttämistästrategian avulla pyritään redusoimaan pirullinen ongelma hallittavammaksi kokonaisuudeksi. Silloin päätöksenteko on nopeampaa ja tehokkaampaa, mutta sillä voi olla negatiivisia seurauksia. Se voi johtaa keskeisten seikkojen ohittamiseen, esimerkiksi keskinäisriippuvuussuhteiden laiminlyöntiin. Kesyttämistästrategian kannalta on keskeistä miettiä, kenellä toimijalla on paras asiantuntijuus ottaa haltuun ongelman omistajuus. Tällöin ongelma on asemoitu olemassa oleviin organisatorakenteisiin (Daviter, 2017, s. 578–581).

Kolmas strategia on selviytymistästrategia, jolla tarkoitetaan tilannekohtaisia ja inkrementaalisia toimintatapoja. Tällöin pirulliset ongelmat muodostavat kroonisen tilan, jota ei voi koskaan ottaa täysin haltuun. Yksi keino selvittää pirullisista ongelmista on panostaa hajautettuun asiantuntijuuteen hierarkioiden ja keskittämisen sijaan. Ikään kuin

puskurina kasvavaa kompleksisuutta vastaan voidaan käyttää tehtävien ja rakenteiden erilaistumista, joka yhdistetään sopivaan määrän integraatiota. Silloin kompleksisuutta ei pyritä vähentämään tai hallitsemaan vaan se kohdataan ikään kuin kompleksisuudella (Daviter, 2017, s. 581–583).

Laajempi ymmärrys pirullisista ongelmista auttaa ratkaisujen muokkaamisessa ja uusien ratkaisujen keksimisessä. Ongelman ratkaisuvaihtoehtojen etsintä ja käsittely ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Ongelman ratkaisemisessa ei ole selkeää loppua, sillä erilaisia malleja ja toimintatapoja voidaan kehittää edelleen. Parempaan lopputulokseen voidaan pyrkiä useammalla erilaisella tavalla. Esimerkiksi aika tai resurssien loppuminen voivat päättää pirullisen ongelman ratkaisun. Pirullisen ongelman ratkaisemisen sijaan olisikin hyvä puhua pirullisten ongelmien esiin tuomista haasteista (Vartiainen ja kumppanit, 2013, s. 22–23).

Pirullisten ongelmien ratkaisut ovat usein parhaita mahdollisia ratkaisuja tai ratkaisuja, joiden kanssa pystyy elämään. Toteutetut ratkaisut ovat tilannesidonnaisia, ja eri ihmiset kokevat ne eri tavalla. Ongelman ratkaisemiseen liittyy vahvasti subjektiivisuus, sillä osa voi kokea ratkaisun hyvänä ja toiset huonona (Vartiainen ja kumppanit, 2013, s. 23; 25).

Käsiteparilla erityisyys-yhtenäisyys voidaan kuvata pirullisia ongelmia. Näiden ongelmien keskeinen piirre on erityisyys, mutta yleensä ongelmilla on yhtenäisiäkin piirteitä. Ongelmia ratkaistessa yhtenäisyydellä ei ole kuitenkaan merkitystä, sillä se mikä toimii kerran jossain tilanteessa, ei yleensä toimi toista kertaa toisessa tilanteessa. Toimintatavat ovat ainutkertaisia, eikä organisaatioiden pirullisia ongelmia voida ratkaista ikään kuin laboratoriossa kokeellisesti. Ongelmanratkaisussa tasapainoillaan ratkaisuvaihtoehtojen, uuden oppimisen mahdollisuuden ja odottamattomien seurausten kanssa. Pirullisilla ongelmilla on yleensä monenlaisia vaikutuksia, ja tämä tekee niiden ratkaisemisen haastavaksi (Vartiainen ja kumppanit, 2013, s. 25).

Pirullisiin ongelmiin on yleensä useita eri vaihtoehtoja, ja jokaista niistä tulee punnita huolellisesti. Ratkaisuvaihtoehtoja rajoittavat käytännölliset syyt, esimerkiksi resurssin

tai ajan puute. Myös ongelman vaikeusaste vaikuttaa sen ratkaisemiseen. Aina ei löydy osaamista sen ratkaisemiseksi (Vartiainen ja kumppanit 2013, s. 26).

Pirullisten ongelmien hallitsemiseen liittyvä keskustelu tukee sitä näkemystä, että kun pirullista ongelmaa pyritään saada kesytettyä, todellinen ongelma vain monimutkaistuu ja laajenee sen sijaan, että sitä saataisiin ratkaistua. Tästä seuraa yksipuolinen keskustelu, jossa on erilaisia suosituksia, jotka herättävät vain lisää kysymyksiä. Suositusten toteuttaminen ja niiden tehokkuus ongelman ratkaisussa riippuu paljon olosuhteista, joissa niitä toteutetaan. Pirullisen ongelman ratkaiseminen ei voi onnistua, jos julkishallinnot ovat ylikuormitettuja, eivätkä ne pysty käsittelemään tehokkaasti tehtäviään. (Daviter, 2017, s. 584).

Mikään pirullisen ongelman ratkaisukeino ei ole toistaan parempi. Sen sijaan, että sitä yritetään ratkaista, tulisi miettiä, millä tavoin pirullisen ongelman aiheuttavien olosuhteiden hallinta on oikeutettua ja normatiivisesti perusteltua (Daviter, 2017, s. 573). Pirullisen ongelman hallinta on toimien tasapainottamista. (Termeer, Dewulf, Breeman & Stiller, 2015, s. 685). Silti tasapainossa pysyttelemisen ei ole aina mahdollista tai edes toivottavaa. Tasapainon sijaan tulisi puhua vaihtokaupasta. Tulisi miettiä tärkeimpiä arviointikriteerejä, joita käytämme vertaillen ongelmanhallinnan eri tapoja (Daviter 2017, s. 573).

3 Nuorten syrjäytyminen

Tässä luvussa määritellään nuorten syrjäytyminen -käsitettä sekä kerrotaan keinoista, joilla nuorten syrjäytymistä pyritään ehkäisemään Suomessa. Näiden jälkeen esitellään erilaisia hankkeita ja projekteja, joilla pyritään ehkäisemään nuorten syrjäytymistä.

3.1 Nuorten syrjäytyminen käsitteenä

Yhteiskuntatieteelliseen tutkimukseen syrjäytymiskäsite tuli 1980-luvulla. 1990–2000-luvuilla käsitettä käytettiin yhteiskunnallisessa keskustelussa, josta se laajeni uudelleen tutkimukselliseksi mielenkiinnon kohteeksi. Vaikka syrjäytyminen on yksilökohtaista, sillä on aina yhteiskunnalliset taustatekijänsä (Linnossuo, 2004, s. 16–17). Syrjäytymisellä tarkoitetaan huono-osaisuuden muotoja nyky-yhteiskunnassa. Se voi olla seurausta esimerkiksi köyhyydestä, työttömyydestä, mielenterveysongelmista, päihdeongelmista tai yhteiskunnan ulkopuolelle joutumisesta. Se estää täysipainoista osallistumista yhteiskunnan normaaleihin toimintoihin (Sosiaali- ja terveysministeriö, 2016).

Syrjäytymisen käsitettä on määritelty monin eri tavoin. Sen tarkat määrittelyt ovat laajoja sekä usein epämääräisiä. Syrjäytyminen määritellään usein hyvinvointipuutteiden kasaantumisenä (Hallerod & Heikkilä, 1999, s. 52). Yleisesti syrjäytymistä on määritelty tilanteeksi, jossa yksilö tai kokonainen ryhmä suljetaan yhteiskunnan ulkopuolelle joko kokonaan tai osittain. Tällöin yksilö ei pysty osallistumaan toimintoihin, joita yhteiskunnassa pidetään normaaleina (Atkinson, 1998, s. 9).

Cummins (1996, s. 304) kertoo hyvinvoinnin koostuvan seitsemästä ulottuvuudesta, jotka ovat lähellä Allardtin määritelmää. Niitä ovat materiaallinen hyvinvointi, terveys, paikka yhteisössä, tuottavuus, läheissuhteet, emotionaalinen hyvinvointi sekä turvallisuus. Tässä tuottavuus viittaa työhön ja opiskeluun, kun taas turvallisuuteen kuuluvat elämänhallinta sekä taloudellinen varmuus. Cummins on jakanut ulottuvuudet useampaan osaan, kun taas Allardtilla terveys, tuottavuus ja hyvinvointi ovat elintason

komponentteja. Cumminsilla hyvinvoinnin osatekijänä turvallisuus saa enemmän huomiota kuin Allardtilla (Karvonen & Kauppinen, 2009, s. 469).

Syrjäytyneillä nuorilla kaikki edellisessä kappaleessa mainitut Cummins (1996) hyvinvoinnin osatekijät, kuten terveys, tuottavuus, läheissuhteet, paikka yhteisössä, materiaallinen ja emotionaalinen hyvinvointi sekä turvallisuus eivät ole toteutuneet. Syrjäytyminen voi tapahtua elämässä useammalla osa-alueella. Se voi olla koulutuksellista syrjäytymistä, työmarkkinoilta syrjäytymistä sekä sosiaalista syrjäytymistä (Vertanen, 2008, s. 14).

Syrjäytyneiden vaikeudet ovat usein alkaneet jo peruskoulussa. Koulutustason ja työmarkkina-aseman jäädessä heikoksi ongelmat alkavat usein kasautua. Henkilön pätevyys ja itsearvostus ovat yleensä heikentyneet jo syrjäytymisprosessin alussa. Yleensä henkilö on kuitenkin tässä vaiheessa vielä sosiaalisesti ja opillisesti yhtä toimintakuntoinen kuin ikätoverit. Koulupudokkuus syntyy pitkän aikavälin seurauksena, mutta useimmiten oireet ovat huomattavissa jo peruskoulun ensimmäisillä luokilla (Vertanen, 2008, s. 14–15).

Simpuran ja kumppaneiden mukaan syrjäytyminen määritellään yhteiskuntatieteissä yhteisöjen, perheiden tai yksilöiden ajautumista tavanomaisena koetun elintason tai ulkopuolelle. Syrjäytymistä pidetään moniulotteisena prosessina, jossa huono-osaisuus kasautuu tyypillisesti samoille alueille, ryhmille tai henkilöille. (Simpura ja kumppanit, 2008, s. 251.) On olemassa monenlaista syrjäytymistä, kuten perhe-elämästä, työmarkkinoilta, sosiaalisista verkostoista syrjäytymistä sekä taloudellista syrjäytymistä. (Rauhala, 1988, s. 22.)

Syrjäytymiskehityksellä tarkoitetaan näkemystä, jossa syrjäytyminen on seurausta ihmisen kasvuolosuhteisiin ja elämänkaareen liittyvistä huonoista tekijöistä, joilla on tapana kumuloitua epäterveiksi elämäntavoiksi, huono-osaisuudeksi, poikkeavuudeksi, epäonistumisen kehäksi tai mielenterveyden ongelmiksi tai psyykkisiksi häiriöiksi. Syrjäytymistä määritellään eri tieteenaloilla eri käsittein, mutta ne ovat erilaisia näkökulmia, jotka liittyvät samaan asiaan. Näitä tieteenaloja ovat terveydenhuolto, sosiaalipolitiikka,

kriminologia ja sosiologia sekä psykologia ja psykiatria. Yhteiskunta ja sen instituutioilla olevat reunaehdot voidaan nähdä syrjäytymistä aiheuttavina tekijöinä. Kouluinstituutio on erityisesti syrjäytymistä ja valikoitumista tuottava instituutio (Linnossuo, 2004, s. 17; Vertanen, 2008, s. 14–15). Voidaan puhua myös syrjäyttäjistä. Sillä tarkoitetaan usein ryhmää, joka käyttää valtaa. Tähän ryhmään kuuluu yleensä koulukiusaajat (Innanen, 2011, s. 38).

Sutelan ja kumppaneiden raportissa (2016) tarkasteltiin nuorten hyvinvointia sekä syrjäytymisen osatekijöitä kuusikkokunnissa eli kuudessa Suomen suurimmassa kunnassa (Helsinki, Espoo, Vantaa, Tampere, Turku ja Oulu). Raportissa tarkasteltiin vuonna 1987 syntyneitä nuoria heidän ollessaan 25-vuotiaita. Tarkastelun kohteena olivat nuorten etuuksien käyttö, koulutus sekä työssäolo, rikosrekisterimerkinnät, mielenterveysdiagnoosit sekä kumuloitua huono-osaisuus. Suurin osa nuorista pärjasi raportin mukaan hyvin, mutta kumuloituvaa huono-osaisuutta oli osalla nuorista. Kuusikkokuntien erot nuorten syrjäytymisen riskitekijöissä olivat pieniä. Suurin osa syrjäytymisen riskitekijöistä sijaitsi kuusikkokuntien ulkopuolisessa Suomessa. Raportin mukaan työmarkkinaetuuksien ja toimeentulotuen saaminen sekä työttömyyden kokeminen ovat yleisesti ottaen lyhytaikaisia kokemuksia. Neljälle prosentille nuorista oli kasautunut kolme hyvinvointipuutetta, joita olivat toimeentuloasiakkuus, matala koulutus sekä mielenterveysdiagnosi (Sutela ja kumppanit, 2016, s. 48–49). Lämsän (2009, s. 23) mukaan yksilöä voidaan pitää kasautuvasti huono-osaisena, mikäli hänellä on kolme hyvinvointipuutetta. Noin kymmenesosalla nuorista oli raportin mukaan joko toimeentulotuen ja matalan koulutuksen tai mielenterveysdiagnoosin ja toimeentulotuen yhtäaikaisuus (Sutela ja kumppanit, 2016, s. 48–49).

Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksen mukaan nuorten syrjäytymisen ehkäisemisen lähtökohdana tulisi olla yhteistyöryhmä, jossa olisi mukana henkilöitä, jotka työskentelevät nuorten parissa. He olisivat sosiaali- ja terveysministeriöstä, työvoima- ja koulutoimesta, nuorisotoimesta sekä paikallisesta Kelasta. Ryhmä käsittelisi nuorten asioita mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja näin varmistaisi mahdollisen tuen ja palvelut. Ryhmän toiminnassa korostuisi paikallinen yhteistyö sekä nuoren sekä hänen perheensä

asema. (Linnakangas & Suikkanen, 2004, s. 110–114). Myös valtiontalouden tarkastusvirasto on päässyt samanlaiseen johtopäätökseen syrjäytymisen ehkäisemisessä. Valtiontalouden tarkastusvirasto ehdottaa kertomuksessaan, että nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi on tarvetta moniammatillisille yhteistyökäytänteille. Toimenpiteet, joita nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi on tehty, eivät muodosta kokonaisuutta, sillä lainsäädäntö ja muut säädökset ohjaavat toimintaa. Nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi on erillisiä budjettirahoituksia opetusministeriöllä, työministeriöllä sekä sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonaloilla. Nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn tarkoitettujen toimenpiteiden ei ole muodosta kokonaisuutta. (Valtiontalouden tarkastusvirasto, 2007, s. 133).

Syrjäytymisestä keskusteltaessa ytimessä ovat usein köyhyys sekä siihen liittyvät asiat. Silloin syrjäytyminen liitetään taloudellisten resurssien vähyydestä johtuvaan kyvyttömyyteen, jonka vuoksi nuori ei voi osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan normatiivisia odotuksia vastaavalla tavalla (Järvinen & Jahnukainen, 2001, s. 127). Levitaksen (1998) mukaan tulonsiirroilla sekä tulonjakoa tasaavilla keinoilla on pyritty ehkäisemään syrjäytymistä.

Yksilötasolla tarkasteltaessa nuoren syrjäytymiseen liitetään usein sosiaalisia ongelmia ja niiden kasautumista. Silloin syrjäytyminen ilmenee eri ulottuvuuksilla, syrjäytymisenä työstä, sosiaalisista suhteista sekä yhteiskunnan antamasta tuesta (Myrskylä, 2012). Mitä useammalla alueella nuorella on haasteita, sitä suuremmassa syrjäytymisvaarassa hän on. Läheissuhteiden puute sekä työmarkkinoilta syrjäytyminen vaikuttavat merkittävimmin syrjäytymiseen. Vakavin tilanne on silloin, kun nuoren sitoutuminen kaikkiin instituutioihin on heikkoa (Simpura ja kumppanit, 2008, s. 252). Syrjäytyminen on usein kumulatiivista. Sillä tarkoitetaan, että nuorella voi olla ongelmia useammalla elämän alueella, kuten työttömyyttä, taloudellisia vaikeuksia, päihde- ja mielenterveysongelmia sekä sosiaalisten ongelmien kokonaisuutta. Kumuloituva vaikutus aiheuttaa haasteita sekä palvelujärjestelmälle että asiakkaalle (Sosiaali- ja terveysministeriö 2021).

Elämän muutosvaiheissa ihminen on erityisen altis syrjäytymiselle. Niitä ovat esimerkiksi työsuhteen, opiskelun, koulun tai parisuhteen päättyminen. Riski syrjäytymiselle on

suuri silloin, kun lapsi kasvaa ympäristössä, jossa on monia syrjäytymisen tunnusmerkkejä (Sosiaali- ja terveysministeriö 2016). Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen sekä nuorisotutkimuksen seuran tutkimuksessa Nuoret luukulla - Kolme näkökulmaa syrjäytymiseen ja nuorten asemaan palvelujärjestelmässä muodostettiin erilaisia ryhmiä, sillä syrjäytymistä on vaikea määritellä yksiselitteisesti. Ryhmät on muodostettu syrjäytymisen keston sekä nuorten elämänpolkujen mukaan. Tutkimuksen tuloksena oli, että syrjäytyneet nuoret ovat muita sairaampia. Palvelut eivät tutkimuksen mukaan kohtaa niitä nuoria, joilla on alentunut työkyky. Lisäksi syrjäytyminen on erityisesti yhteydessä mielen-terveysongelmiin. Yhtenä tuloksena oli, että nuorilla on halu päästä elämässään eteenpäin, ja jokaisessa elämänvaiheessa tulee turvata siihen mahdollisuudet. Nuoret kaipaavat henkilökohtaisia sekä palveluluontoisia palveluita. (Aaltonen, Berg & Ikäheimo 2015). Nuorten syrjäytymistä kuvaavien tilastojen tekeminen on vaikeaa. Esimerkiksi köyhyyden esiintymisen kuvaaminen erilaisilla mittareilla voidaan tehdä melko luotettavasti ja tarkasti. Syrjäytymisilmiön kuvaaminen tarkasti ei ole mahdollista, sillä syrjäytymisen riskin yleisyyden arvio vaihtelee huomattavasti. Tämän lisäksi työmarkkina-asemaan ja koulutukseen liittyvät luvut suurentavat ilmiön suuremmaksi kuin se todellisuudessa on (Raunio 2006 & Notkola ja kumppanit. 2013).

Vuosina 2010–2019 peruskouluikäisten nuorten syrjäytyminen on selvästi lisääntynyt. Vuosina 2010–2011 peruskoulun jälkeen 180 nuorta on jäänyt ilman päättötodistusta, mikä vastaa 0,28 prosenttia koko ikäluokasta. Ilman päättötodistusta jääneiden määrä on hieman lisääntynyt joka vuosi. Tilastokeskuksen viimeisin tilasto on vuosilta 2018–2019, jolloin ilman päättötodistusta jääneiden määrä on ollut jo 352 nuorta eli 0,59 prosenttia koko ikäluokasta (Tilastokeskus, 2021).

Vuonna 2018–2019 tutkintoon johtavan koulutuksen keskeytti 5,9 prosenttia opiskelijoista. He eivät jatkaneet seuraavana vuonna tutkintoon johtavaan koulutukseen millään alalla. Lukiokoulutuksen jätti kesken 3 prosenttia ja ammatillisen peruskoulutuksen 9,4 prosenttia nuorista. Ammattikorkeakoulun jätti kesken 7,5 prosenttia ja yliopiston 5,8 prosenttia nuorista (Tilastokeskus, 2021). Seuraavassa luvussa esitellään erilaisia keinoja, joilla nuorten syrjäytymistä on pyritty ehkäisemään.

3.2 Nuorten syrjäytymisen ehkäiseminen

Nuorten syrjäytymistä on tutkittu Suomessa paljon. Yksittäistä selitystekijää syrjäytymiselle ei ole löydetty, sillä se on moniulotteinen ilmiö. Koulu on tärkeä osa nuorten elämää, joten sitä ei voi jättää huomioimatta syrjäytymistä tutkittaessa. Koulukäyntiin ja syrjäytymiseen liittyviä yhteisiä tekijöitä ovat muun muassa alisuoriutuminen, heikko koulumenestys, heikko koulutusmotivaatio, koulun keskeyttäminen ja ongelmat koulutusvalinnoissa. Koululla on tärkeä rooli yhteiskunnassa nuorten syrjäytymisen ehkäisemisessä. Toisaalta koulu toimii alueellisten, taloudellisten ja sosioekonomisten reunaehdojen puitteissa, jotka hallinnollinen instituutio on asettanut (Karppinen & Savioja 2007, s. 117–118).

Savioja (2007) on tutkinut, löytyykö huono-osaisuuden syy yksilöstä vai koulusta. Tutkimuksen tuloksena oli muun muassa, että vahvin yksittäinen syrjäytymistä selittävä tekijä on äidin koulutustaso. Lisäksi muun muassa koulun koolla ja erityisopetuksen suhteellisella osuudella oli tilastollista selitysarvoa nuorten syrjäytymiskehityksessä. Toisaalta tutkimuksessa valitut muuttujat olivat toisiinsa voimakkaasti yhteydessä, jonka vuoksi yksittäistä muuttujaa ei pystynyt luotettavasti arvioida syrjäytymisen kehityskulussa (Savioja 2007, s. 159).

Perusopetuksen viimeisillä luokilla tulisi kiinnittää huomiota siihen, että oppilailla on selvä osaamisen taso, jolla he pystyvät hankkimaan ammatin. Heitä on tuettava koulutussiirtymässä koulutusasteelta toiselle, jotta siitä ei seuraa ongelmia (Vertanen, 2008, s. 13). Karppisen (2007) tutkimuksessa tarkasteltiin siirtymäongelmia peruskoulusta toiselle asteelle. Siirtymäongelmia ovat yhteishaussa hakematta jättäminen, luokalle jääminen, ilman opiskelupaikkaa jääminen sekä yhteishaussa saadun opiskelupaikan peruminen ja varhainen koulutuksen keskeyttäminen. Tutkimuksen mukaan peruskoulun päättöluokkalaisista 12 prosentilla oli ongelmia toisen asteen siirtymässä. Suurin ryhmä oli koulutuksen ulkopuolelle jääneet (6 %). Tutkimustulosten mukaan nuorten hakutoiveet ovat epärealistiset, ja tämän vuoksi he jäivät koulutuksen ulkopuolelle. Lisäksi tutkimuksessa oli kaksi ryhmää, yksilöllistettyjä oppimääriä suorittavia ja suomea toisena

kielenä puhuvia, joilla oli siirtymäongelmia keskimääräistä enemmän. Maahanmuuttajataustaisten pääsemistä toiselle asteelle tulisi helpottaa, sillä se edistäisi integroitumista yhteiskuntaan (Karppinen, 2007, s. 122, 138–139).

Nuoren ollessa pitkäaikaisesti toimeentulotuen asiakas, on hänellä yleensä takanaan useita haastavia elämäntilanteita. Kyseessä voi olla lisäksi työ- tai toimintakyvyn alenema. Nuorten tilanteen purkamiseen voidaan tarvita usean eri asiantuntijan apua, tukea sekä opastusta, eikä tilanteessa auta rahalla kiristäminen eli toimeentulotuen alentaminen. Nuoren syrjäytyminen tapahtuu yleensä vähitellen, joten myös paluu koulu- tai työyhteisöön tapahtuu yleensä pikkuhiljaa. Kaikkia työn ja koulutuksen ulkopuolella olevia ei voi kutsua syrjäytyneiksi. Syrjäytymisestä puhutaan vasta silloin, kun nuorella ei ole kiintopistettä, johon tarttua tai hän ei halua tarttua mihinkään tarjolla olevaan palveluun (Palola, Hallikainen-Ingman & Karjalainen, 2012, s. 311–312).

Kouluissa korostetaan varhaista puuttumista ongelmiin. Varhaisella puuttumisella tarkoitetaan asioihin puuttumista mahdollisimman nopeasti ongelman havaitessa. Toisaalta varhaisen puuttumisen tulisi tapahtua jo ennen kuin mitään ongelmia havaitaan. Sen tulisi olla ennaltaehkäisevää, jotta ongelmia ei ilmaantuisi. Tämä olisi ihanne tilanne, ja sellaisenaan saavuttamaton tavoite. Varhainen puuttuminen koulussa tarkoittaa puuttumista oppilaan ja perheen asioihin. Tällöin ollaan niin sanotulla rajapinnalla, sillä yksityisyyden raja on ylitetty. Tämän vuoksi varhaisella puuttumisella on usein kielteinen leima (Huhtanen, 2011, s. 40–41).

Koulussa tukea annetaan kolmiportaisen tuen mukaan (kuva 2). Oppilaiden tilannetta seurataan, ja tuen tarpeen havaitessa tukea annetaan heti, kun se nähdään tarpeelliseksi. Tuen onnistumisen kannalta on tärkeää, että tehdään yhteistyötä huoltajien kanssa. (Opetushallitus 2021.) Yleisen, tehostetun ja erityisen tuen tukimuotojen lisäksi oppilas voi saada yksilökohtaista oppilashuoltoa. Oppilashuollosta säädetään oppilashuoltolaissa. Oppilashuoltolain (1287/2013) 3 §:n mukaan opiskeluhuollolla tarkoitetaan oppilasyhteisön hyvän psyykkisen, fyysisen, sosiaalisen terveyden ja oppimisen edistämistä sekä ylläpitämistä. Oppilashuoltolain tarkoituksena on muun muassa

ehkäistä ongelmien syntymistä sekä turvata varhainen tuki tarvitseville (Oppilashuolto-laki, 2 §).

Kuvio 2. Kolmiportainen tuki. Lähde: <http://www.lukimat.fi/lukimat-oppimisen-arviointi/tietopalvelu/taustaa/kolmiportainen-tuen-malli>.

Oppilaan tuen tarpeeseen annetaan ensimmäiseksi yleistä tukea. Nämä voivat olla pedagogisia ratkaisuja sekä tuki- ja ohjaustoimia. Yleisen tuen antamiseen ei vaadita päätöksiä, ja sitä voivat antaa kaikki opettajat. Tuen tarpeen lisääntyessä oppilas siirretään tehostettuun tukeen. Silloin tuen tarve on yksilöllisempää ja voimakkaampaa oppilaan

tukemista, ja tukitoimia on käytössä useampia. Tehostettuun tukeen siirtyminen tehdään pedagogisen arvion avulla, joka päätetään moniammatillisessa oppilashuollossa. Tehostetussa tuessa oppilaalle laaditaan oppimissuunnitelma, jonka mukaan tukea annetaan (Opetushallitus, 2021). Perusopetuslain (628/1998) 16 a §:n mukaan, kun oppilas tarvitsee säännöllistä tukea tai useampia tukimuotoja koulunkäynnissä ja oppimiseensa, on saatava oppimissuunnitelmansa mukaista tehostettua tukea.

Mikäli tehostettu tuki ei riitä, siirrytään erityiseen tukeen pedagogisen selvityksen ja hallintapäätöksen avulla. Tämän jälkeen oppilaalle laaditaan opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma, jossa tulee näkyä opetuksen ja muun tuen tarjoaminen. Erityisessä tuessa ovat erityisopetus, moniammatillinen yhteistyö, huoltajan tuki sekä yksilöllinen ohjaus tärkeitä (Opetushallitus, 2021).

On olennaista, että nuori ja hänen tilanteensa tunnetaan hyvin, kun häntä pyritään ohjaamaan eteenpäin. Ymmärrys vaiheittaisesta kuntoutumisesta tarkoittaa myös sitä, ettei epäonnistumisesta rangaista. Mukaan pääsemisessä on kyse rohkaistumisen, innostumisen tai kuntoutumisen prosessista, jossa palvelujärjestelmän tuki ja luottamuksen ilmapiiri ovat keskeisiä (Palola ja kumppanit, 2012, s. 311–312).

15–29-vuotiaista nuorista syrjäytyneitä oli vuonna 2010 noin 51 300, joka on noin 5 % vastaavan ikäisestä väestöstä. Nuoret, jotka ovat opiskelun ja työvoiman ulkopuolella lasketaan syrjäytyneiksi. Lisäksi heillä ei ole muuta koulutusta kuin peruskoulu. Syrjäytyneistä 32 500 ei ole ilmoittautunut työttömäksi työnhakijaksi. Heitä ei näy tilastoissa, eikä kukaan tiedä tarkkaan heidän tekemisistään. (Myrskylä, 2012, s. 15.) Vuonna 2019 on tilastoitu olevan 48 000 nuorta, jotka eivät ole työssä, asevelvollisuutta suorittamassa tai koulutuksessa. Nämä nuoret ovat 15–24-vuotiaita. (Suomen virallinen tilasto, 2020.) Näistä nuorista käytetään nimitystä NEET-nuoret eli Not in Education, Employment or Training. Osa näistä nuorista voi olla esimerkiksi valmistautumassa pääsykokeisiin, viettämässä välivuotta tai esimerkiksi odottamassa uuden työn alkamista (Työ- ja hyvinvoinnin laitos, 2021).

Koulutus on tärkein keino saada nuoret takaisin työmarkkinoille ja ehkäistä syrjäytymistä. Jos nuori on ollut kauan syrjäytyneenä, sitä todennäköisempää on, ettei hän saa koulutusta suoritettua. Lähes neljännes syrjäytyneistä nuorista on maahanmuuttajataustaisia. Joka kolmas vieraskielisistä kouluttamattomista nuorista on syrjäytyneitä. Kantaväestöstä joka kahdeksas on syrjäytynyt. Syrjäytyminen liittyy vahvasti myös kotouttamiseen ja maahanmuuttoon (Myrskylä, 2012, s. 1).

Varhainen puuttuminen voi olla tavoite tai strategia, mutta ei sellaisenaan keino puuttua. Varhaisella puuttumisella tarkoitetaan mahdollisimman varhaista puuttumista, joka samalla estää myöhempien ongelmien syntymisen. Varhainen puuttuminen on interventio, jolla estetään ongelmien kroonistumista. Intervention ajoittaminen on erittäin tärkeää, sillä joskus ongelmaan pystytään puuttua vain varhaisessa vaiheessa. Ongelma on saattanut eskaloitua, jolloin se aiheuttaa henkilölle enemmän syrjäytymistä, ja tarvitsee enemmän interventioita tulevaisuudessa. Varhainen puuttuminen tapahtuu ongelmien ehkäisemisen ja hoitamisen välillä (Sand, 2011, s. 30–32).

Uusi oppivelvollisuuslaki on astunut voimaan 1.8.2021. Sen yhtenä tavoitteena on ehkäistä nuorten syrjäytymistä. Oppivelvollisuuslain muutosten myötä on tavoitteena, että toisen asteen tutkinnon suorittavat kaikki. Perusasteen päättävillä on velvollisuus hakeutua joko toisen asteen koulutukseen tai nivelvaiheen koulutukseen. Vastuu ja valvominen siitä, että opiskelija aloittaa opintonsa, on perusopetuksen järjestäjällä. Oppivelvollisuus jatkuu 18-vuotiaaksi saakka, mutta se voi päättyä aiemmin, mikäli opiskelija suorittaa ammatillisen tutkinnon tai ylioppilastutkinnon. Ensimmäinen tutkinto on oppivelvollisille maksuton 20-vuotiaaksi saakka (Opetushallitus, 2021).

Syrjäytymisriskillä tarkoitetaan peruskoulunsa päättäneiden oppilaiden suhteellista osuutta kussakin koulussa, jotka eivät ole tehneet toisen asteen tutkintoa tai joilla ei ole opiskelupaikkaa kolme ja puoli vuotta peruskoulun päätyttyä. Myös työttömyys, heikko koulumenestys tai seurantavuosien aikainen työvoimapolitiittisissa toimenpiteissä olo lisättiin riskiryhmän määrittelyyn (Savioja, 2007, s. 140). Nuoren syrjäytymiseen vaikuttavat monet tekijät, ja usein jo lapsuuden aikaisilla asioilla on vaikutusta syrjäytymiskehitykseen (Linnankangas & Suikkanen, 2004, s. 15).

Nuorisolaissa on säädetty kuntien nuorisotyön toteuttamismuodoista. Kuntien tulee nuorisolain (1285/2016) 8 §:n mukaan antaa edellytykset nuorisotoiminnalle järjestämällä erilaisia tiloja ja palveluita. Lisäksi kunnan tulee tarpeen mukaan olla yhteistyössä muiden nuorten palvelun tuottajien sekä nuorten ja heidän vanhempiansa kanssa. Seuraavassa luvussa esitellään erilaisia toimenpiteitä ja ohjelmia, joita nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi on Suomessa kehitetty.

3.3 Hankkeet ja projektit nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi

Seuraavissa luvuissa kerrotaan valtakunnallisista projekteista, joilla nuorten syrjäytymistä ehkäistään. Projekteja ja hankkeita, joita tässä tutkimuksessa käsitellään ovat Nuorisotakuu, Etsivä nuorisotyö, Nuorten työpaja, Ankkuri-toiminta, Sytyke-hanke, Icehearts-toiminta ja Me-säätiö. Näiden lisäksi esitellään laajempaa projektina digitalisaatio, johon kuuluu useita pienempiä syrjäytymisen ehkäisemiseen kehitettyjä ohjelmia. Nämä projektit valikoituivat tutkimukseen, koska ne ovat käytössä kaikkialla Suomessa. Näitä projekteja on valmisteltu työryhmissä ja niistä on kerätty tutkimustietoa.

3.3.1 Nuorisotakuu

Nuorisotakuu on Jyrki Kataisen hallituksen käynnistämä ohjelma, jossa alle 25-vuotiaalle sekä alle 30-vuotiaalle vastavalmistuneelle nuorelle tarjotaan työ-, opiskelu, harjoittelu, työpaja- tai kuntoutuspaikka kolmen kuukauden sisällä työttömäksi joutumisesta. Nuorisotakuun avulla eri tahoille kohdistetaan joukko toimenpiteitä, joista tärkeimmät ovat koulutustakuu, suorat toimet, joilla tuetaan nuorten työllistämistä sekä nuorten aikuisten osaamisohjelma. Näiden lisäksi nuorisotakuun rahoitusta on suunnattu etsivään nuorisotyöhön, työpajatoimintaan sekä ammatilliseen koulutukseen pääsyn helpottamiseen. Nuorisotakuuta ja sen vaikuttavuutta on arvioitu. Ensimmäisen nuorisotakuun

toteuttamisvuoden aikana taloudellinen tilanne oli hankala, ja se lisäsi nuorten työttömien määrää. Etsivää nuorisotyötä tehdään nuorisotakuun ansiosta koko maassa (Savolainen, Virnes, Hilpinen & Palola, 2015).

Nuorisotakuuta on alettu kehittää yhteisötakuun suuntaan. Sen kehittäminen on yksi hallitusohjelman kärkihankkeista. Sen tavoitteena on tarjota jokaiselle alle 30-vuotiaalle työhön valmistuneelle opiskelu-, työ-, työkokeilu-, kuntoutus- tai työpajapaikka kolmen kuukauden kuluttua työttömäksi joutumisesta. (Nuorisotakuu, 2019). Lisäksi sen tavoitteena on nuorten elämänhallinnan tukeminen, opintopolkujen ja työllistymisen tukeminen sekä yhteistyön tiivistäminen ja hyvien toimintatapojen hyödyntäminen valtakunnallisesti (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2019).

Nuorisotakuulle on asetettu seitsemän tulevaisuuden teesiä. Ne ovat viisas visio, siilot sileiksi, takuulle tilannehuone, tiedosta toimintaan, irti irtohankkeista, aikaa ammattilaiselle sekä kohtaaminen kunniaan. Näillä pyritään siihen, että jokaisella nuorella olisi tulevaisuuden näkymä. Nuorille pyritään luomaan mielekäs polku ja välineet kohti koulutusta sekä työtä (Hilpinen, 2018).

Tulevaisuuden nuorisotakuussa toimintaa ohjaa tieto, tehdään korjausliikkeitä aktiivisesti ja valvotaan tavoitteiden saavuttamista. Päätöksien vaikuttavuutta tarkastellaan monipuoliseen tietoon perustuen ja päätöksiä tehtäessä kuunnellaan nuoria. Toimiakseen nuorisotakuu edellyttää arvostavaa ja aitoa kohtaamista, ja siihen vaaditaan tarpeeksi aikaa. Tavoitteena on saada nuori elämässä eteenpäin osuvan, laadukkaan ja kii-reettömän ohjauksen avulla. Usean nuoren hyvinvointia uhkaa ulkopuolisuuden kokemus. Nuoren elämässä opettaja on tärkeässä asemassa, joten hyviin vuorovaikutustaitoihin on panostettava opettajakoulutuksessa (Sosiaali- ja terveysministeriö, 2018).

Ministeriön asiantuntijat kootaan yhteiseen valtioneuvoston tilannehuoneeseen. Tilannehuone vastaa toiminnan koordinoinnista, valtakunnallisesta ohjauksesta, vaikuttavuuden arvioinnista ja seurannasta, sekä tekee esitykset budjetin jakamisesta (Sosiaali- ja terveysministeriö, 2018).

3.3.2 Etsivä nuorisotyö

Etsivän nuorisotyön tarkoituksena on auttaa alle 29-vuotiaita, jotka ovat työmarkkinoiden tai koulutuksen ulkopuolella ja tarvitsevat tukea saadakseen tarvitsemiensa palveluita. Kunnat päättävät etsivän nuorisotyön järjestämisestä. Sen toiminta on nykyään melkein koko Suomen laajuista (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2018). Aluehallintovirasto jakaa valtionavustuksia etsivän nuorisotyön toiminnan toteuttamiseen. Myös etsivän nuorisotyöntekijän palkkaukseen voidaan antaa tukea (Aluehallintavirasto, 2019).

Etsivä nuorisotyö on jaettu kolmeen ulottuvuuteen, joita ovat domiciliary, peripatetic sekä detached. Domiciliary tarkoittaa kotona tehtävää kohderyhmän etsivää työtä. Nuorisotyöntekijä ottaa kohderyhmän nuoriin yhteyttä heidän kotonaan. Peripatetic tarkoittaa etsivää työtä, jota tehdään kiertäen. Kiertävä työ voi kohdistua esimerkiksi institui-tioihin, joissa nuoret ovat tavattavissa, kuten oppilaitoksiin ja vankiloihin. Detached tarkoittaa katutyötä, joka on riippumatonta etsivää työtä. Siinä nuorisotyöntekijä ottaa kohderyhmänsä nuoriin yhteyttä julkisilla, nuorten omilla alueilla, kuten ostoskeskuk-sissa, puistoissa ja kaduilla (EMCDDA, 1999, s. 9).

Etsivän nuorisotyön asema palvelujärjestelmässä on vahvistunut samalla kun sen tavoit-tamien nuorten määrä on kasvanut. Nuorista entistä suurempi osuus on myös ottanut itse yhteyttä suoraan etsiviin nuorisotyöntekijöihin. Suurin osa etsivän nuorisotyön ta-voittamista nuorista on suorittanut vain peruskoulun (60 %). Etsivä nuorisotyö keskittyy-kin peruskouluun koulunkäyntinsä päättäneiden nuorten tukemiseen. Miehiä on etsivän nuorisotyön piirissä enemmän kuin naisia (Bamming, 2017, s. 7).

3.3.3 Nuorten työpajat

Nuorten työpajat auttavat alle 29-vuotiaita, jotka tarvitsevat kokemusta ja tietoa työelä-mästä tai opiskelusta ja tukea opiskelu- tai työelämävalmiuksiinsa. Nuoria autetaan

myös elämänhallintaan liittyvissä asioissa. Nuorten työpajatoiminnan avulla nuori voi löytää hyvän elämänrytmin ja suunnitella omaa tulevaisuuttaan. Työpajoja järjestävät esimerkiksi yhdistykset, kunnat ja säätiöt. Nuorten työpajatoimintaa tukee Opetus- ja kulttuuriministeriö nuorisotoimen aluehallinnon kautta (Nuorisotakuu, 2018).

Valtakunnallisen työpajakyselyn tulosten perusteella vuonna 2017 työpajatoimintaan osallistui yhteensä 26 111 valmentautujaa, joista alle 29-vuotiaita oli 14 256 (54,6 %). Työpajatoiminnan asema julkisella sektorilla on nuorisotyön ja sosiaalialan palveluiden sekä avointen koulutus- ja työmarkkinoiden välimaastossa. Sen rahoitus on monikanavaista ja se muodostuu muun muassa toiminnan ylläpitäjän rahoitusosuudesta, valtionavusta (OKM, nuorisotoimi), valmennuspalveluiden tuloista (ostajina mm. oppilaitokset, TE-palvelut, sosiaalitoimi, KELA) hankerahoituksesta sekä mahdollisista toiminnan kautta saaduista tuotoista (Bamming & Hilpinen, 2018, s. 3; 9–10).

3.3.4 Ankkuri-toiminta

Ankkuri-toiminta puuttuu lasten ja nuorten rikollisuuteen sekä lähisuhdeväkivaltaan varhaisessa vaiheessa ja tekee näillä alueilla ehkäisevää työtä. Ankkuri-malli perustuu moniammatilliseen yhteistyöhön. Viranomaisten kokonaisvaltainen ja oikea-aikainen arviointi nuoren tilanteesta sekä yhteistyö ovat olennaisia tekijöitä, jotta nuori saa tarvitsemaansa tukea ja rikoskierteen katkaistua. Suomen Kuntaliiton selvityksen mukaan tämä toteutuu parhaiten yhdistämällä yksittäiset palvelut yhteen nykyistä paremmin. Yhteiskunnalle on taloudellisempaa tarjota nuorelle varhaista tukea ja ennaltaehkäisevää työtä, kuin auttaa vasta siinä vaiheessa, kun syrjäytymiskehitys on alkanut (Sisäasiainministeriö, 2013).

Ankkuri-mallin tavoite on estää nuorten rikoskierte jo ennen kuin se ehtii syntyä puuttamalla rikoksentekeijöiden toimintaan ajoissa. Ankkuri-malli puuttuu myös lähisuhde- ja perheväkivaltatapauksiin mahdollisimman aikaisessa vaiheessa ohjaamalla väkivallan osapuolet avun piiriin. Ankkuri-toiminta tukee kriisialueilta Suomeen palanneiden

nuorten kotouttamista ja radikalisoituneita nuoria. Se auttaa saamaan nuoren elämänhallinnan kuntoon, ehkäisemään syrjäytymistä ja katkaisemaan rikoskierteitä. Mallissa käytetään eri viranomaisten asiantuntemusta ja samalla viranomaisten tehtävien suorittaminen tehostuu (Rikoksantorjunta 2018).

Ankkuri-hanke aloitettiin vuosina 2004–2006 Hämeenlinnan seudulla. Silloin aloitettiin rakentamaan moniammatillista yhteistyötä, joka syntyi viranomaisten tarpeesta ja aloitteesta. Projektin vakiintui Hämeenlinnan seudulla pysyväksi konseptiksi, koska siitä saatiin hyviä tuloksia. Ankkuri-tiimeillä on vaihtelevia kokoonpanoja, mutta esimerkiksi Forssan seudun tiimissä toimivat sosiaalityöntekijä, osa-aikainen psykiatrinen sairaanhoitaja ja poliisi (Sisäasiainministeriö 2013).

3.3.5 Sytyke - sydämellä työtä ja kehitystä

Sytyke tarjoaa muun muassa valmennus- ja kuntoutuspalveluita arjenhallinnan ja työllistämisen tukemiseen. Sytyke on tarjonnut nuorisolakiin perustuvaa nuorten työpaja-toimintaa vuodesta 1984 alkaen. Sytykkeellä on erilaisia kehittämishankkeita vuosittain 1–3 kappaletta, joiden avulla kehitetään valmennus- ja kuntoutustoimintaa. Tällä hetkellä Sytykkeellä on käynnissä muun muassa EU:n tukema digiosaamisella työelämään -hanke, jonka avulla tarjotaan työttömille työnhakijoilla perusdigitaatioita (Sytyke 2021).

Koulutuksellisen syrjäytymisen ehkäisyyn kehitetyllä Sytyke-hankkeella on pyritty kehittämään peruskoulun toimintakulttuuria niin, että opettajilla olisi valmiuksia syrjäytymisvaarassa olevan nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn. Hanke toteutettiin Hämeenlinnassa vuosiluokilla 1–9 kahdessa koulussa. Hankkeessa oli mukana myös muita tahoja, kuten ammattikorkean hoitotyön ja ohjaustoiminnan koulutusalat, ammatillinen koulutus sekä yrityksiä eri aloilta. Hankkeen tarkoituksena oli kehittää työelämään tutustumista siten, että sitä on joustavasti koko kouluajan. Hankkeella on todettu olleen vaikuttavia toimintoja syrjäytymisen ehkäisemiseksi (Vertanen, 2008, s. 21–22).

Sytykkeellä on ollut myös toinen hanke opiskelusta ja työelämästä putoamisvaarassa oleville nuorille. Hankkeen nimi on putoaville ratkaisu (PURA), työhönvalmennusta ja päihdekuntoutusta putoamisvaarassa oleville nuorille. Hankkeen avulla haluttiin kehittää ja järjestää PURA-valmennusta nuorille, jotka ovat alle 29-vuotiaita. Nuoret tarvitsivat tukea joko ammattiin, opiskeluun tai työelämään pääsemiseen. Nuorilla, jotka osallistuivat valmennukseen, oli muun muassa päihteiden käyttöä, mielenterveyden pulmia tai muita elämäntilanteeseen liittyviä haasteita. Tavoitteena oli syrjäytymisvaarassa olevien nuorten työelämänvalmiuksien edistäminen, nuorten kuntouttaminen ja työelämään sijoittuminen. Valmennukseen sisältyi toiminnallinen työ- ja toimintakyvyn arviointijakso, työkykyvalmennusjakso sekä tarvittaessa päihdekuntoutusjakso (Mattila-Aalto & Alakangas, 2017, s. 4).

PURA-valmennus tarjosi nuorille mallin kuntoutukselle ongelmien varhaisvaiheessa. Valmennuksen tarkoituksena oli saada syrjäytyneet nuoret palvelujen pariin, jotta nuoren tilannetta voidaan tarkastella moniammatillisen työryhmän sekä palveluverkoston toimijoiden kanssa, ja miettiä nuoren ongelmiin yksilöllisiä ratkaisuja. Valmennukseen osallistuneet nuoret olivat kokeneet monia epäonnistumisia ja heidän toimintakykynsä oli alentunut. Ammatillisen kuntoutuksen avulla nämä nuoret voivat saada käännekohdan elämässä sekä motivaatiota elämänmuutokseen (Mattila-Aalto & Alakangas, 2017, s. 72–73).

3.3.6 Icehearts

Icehearts on lasten kanssa tekemiseen kehitetty sosiaalityön työkalu. Icehearts-toimintamalli on kokonaisvaltaista ja pitkäkestoista apua lapselle yhteiskunnassa, joka muuttuu nopeasti ja jossa lasten parissa vaikuttavat aikuiset vaihtuvat tiheään. Icehearts-kasvattaja sitoutuu työskentelemään lapsen kanssa 12 vuotta. Icehearts-filosofian avulla lapsi kasvaa toiset huomioivaksi ja itseensä luottavaksi joukkueen jäseneksi. Toimintamalli antaa mahdollisuuden jokaiselle lapselle (Icehearts, 2021).

Icehearts-kasvattajat osallistuvat lasten elämään niin vapaa-ajalla kuin koulussakin. Koulussa Icehearts-toiminta näkyy konkreettisesti usealla positiivisella keinolla. Icehearts-kasvattaja on kouluuyhteisölle tuttu vieras. Koulun arjessa kasvattajat ovat esimerkiksi oppitunneilla mukana auttamassa, kannustamassa ja ylläpitämässä rauhaa opiskella. Toiminnallaan he tukevat opettajan työtä ja luokan opiskelua (Icehearts, 2021).

Kunnan sosiaalitoimen tietojen perusteella Icehearts operoi alueilla, joilla on enemmän ongelmallisia lapsia verrattuna muihin alueisiin. Toimintaa käydään esittelemässä näiden alueiden kouluissa ja päiväkodeissa. Sen jälkeen Icehearts-kasvattaja tapaa tukea tarvitsevan lapsen perheen ja kertoo Icehearts-toiminnasta tarkemmin. Vanhempi tai vanhemmat päättävät haluavatko antaa lapsensa osallistuvan toimintaan. Tutkimustulosten valossa toimintamalli näyttää tavoittavan ne lapset, jotka tarvitsevat varhaista tukea, ja joilla on haasteita tunne-elämän säätelyssä tai käyttäytymisessä. Kasvattajat huomasivat positiivisia muutoksia jo vuoden seurannassa lasten kaverisuhteissa, sosiaalisissa taidoissa, mielialassa sekä itsetunnossa. (Icehearts, 2021).

Appelqvist-Schmidlechnerin (2017) tutkimuksen perusteella Icehearts-toiminnan avulla käyttäytyminen kotona ja koulussa on parantunut, pelokkuus on vähentynyt, aggressiivinen käyttäytyminen on vähentynyt, koulussakäynti on parantunut, auktoriteettinen kunnioittaminen on helpottunut, aikuisten kanssa toimeentuleminen on parantunut, liikunnallisuus on lisääntynyt, kavereiden määrä on lisääntynyt, kaverisuhteet ovat parantuneet, sosiaaliset taidot ovat parantuneet, mieliala on kohentunut, itsetunto on vahvistunut, vanhempien ja lapsen suhde on parantunut, vanhempien jaksaminen on parantunut ja perheen sisäiset suhteet ovat kohentuneet (Appelqvist-Schmidlechner ja kumppanit, 2017).

Icehearts-toiminta kehitti lasten sosiaalisia taitoja, mielialaa, itsetuntoa sekä lisäsi lasten liikunnallisuutta suurimmalla osalla lapsista vähintään jonkin verran (76–84 %). Noin 40 prosenttia osallistujista sanoi toiminnan alkaessa päätyvänsä ikätovereidensa kanssa

helposti konfliktitilanteisiin tai olevansa usein itkuinen tai huolestunut (Appelqvist-Schmidlechner ja kumppanit, 2017).

THL:n tutkimuksessa Iceheartsista nousee kolme menestystekijää: Mahdollisuudet yhdenvertaiseen urheiluharrastukseen, lapsuudesta aikuisuuteen rinnalla kulkeva luotettava aikuinen ja laaja yhteistyö julkisten palvelujen verkostojen kanssa. (Appelqvist-Schmidlechner & Kekkonen, 2020)

3.3.7 Me-säätiö

Me -säätiön tavoitteena on vähentää syrjäytymistä ja yhteiskunnallista eriarvoistumista. Säätiö pyrkii tuottamaan toimintaa ja teknologiaa, jolla lasten, nuorten ja perheiden yhdenvertaisuutta edistetään. Lapsille ja nuorille pyritään tarjoamaan tasavertaiset tilaisuus hyvään elämään lähtökohdista ja perhetaustasta huolimatta. Teknologisten sovellusten, kuten mittareiden ja erilaisten työkalujen avulla autetaan kolmannen sektorin toimijoita saavuttamaan paremmin lapset, joilla on suurempi riski yhteiskunnan ulkopuolelle joutumiseksi (Me-säätiö, 2021).

Säätiö lähestyy syrjäytymistä laaja-alaisesti. Yhtiö tuo perheiden arkeen hyviä asioita, kuten mahdollisuuden harrastaa, vanhemmuuden tukemisen, palveluiden oikea-aikaisuuden, turvallisen aikuisen sekä mahdollisuuksia työkokemuksiin. Toimintaa ei ole rajoitettu tiettyihin syrjäytymisriskit täyttäviin lapsiin ja nuoriin, vaan jokaiselle tarjotaan mahdollisuus toimia aktiivisesti yhteiskunnan jäsenenä (Me-säätiö, 2021).

Teknologian ja datan avulla säätiö pyrkii tunnistamaan joukosta ne lapset ja nuoret, jotka tarvitsevat eniten tukea ja erityisesti heitä pyritään säätiön avulla huomioimaan ja auttamaan osaksi yhteisön toimintaa. Me-säätiö on kehittänyt wonderhub -työkalun, jonka avulla voi seurata organisaatioiden toimien vaikuttavuutta ja kehittää toimintaa (Me-säätiö, 2021).

3.3.8 Digitalisaatio nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseen

Valtioneuvoston linjauksessa 28.6.2017 päätettiin maakuntien tietojärjestelmien hallinnoimisesta, ohjaamisesta ja kehittämisestä. Vimana oy perustettiin 3.7.2017. Se toimii maakuntien ICT-palvelukeskuksena. Sen tehtävänä on tarjota ja tuottaa kehitys- ja asiantuntijapalveluita maakunnille sekä hankkia yhteistyökumppaneiltaan ja markkinoilta tarvittavia ohjelmistoja ja ratkaisuja (Sote- ja maakuntaudistus 2017).

Eduskunnan sivistysvaliokunta otti huomioon virtuaalimaailman nuorten tavoittamiseksi. Verkkonuurisotyö on nopeasti kehittynyt tärkeäksi osaksi kunnallista nuorisotyötä. Etsivää nuorisotyötä tehdään myös verkossa. Verkkonuurisotyön rinnalle on kunnissa kehitetty nuorten kuulemis- ja osallistumisvälineistöä, kuten Pulmakulma-verkkopalvelu ja Aloitekanava-verkkopalvelu, jotka liittyvät kunnallisiin nuorten tieto- ja neuvontapalveluihin. Vuonna 2010 tieto- ja neuvontapalveluissa oli mukana 271 kuntaa (Aaltonen, 2011, s. 18).

Aloitekanavassa nuori pystyy esimerkiksi esittämään kunnalle aloitteen. Sen jälkeen aloitteesta keskustellaan verkkopalvelussa. Nuori pääsee argumentoimaan puolesta ja vastaan. Aloitteesta tehdään päätösehdotus ja se lähetetään toimenpiteitä varten kuntaan, jos se saa kannatusta. Aloitekanavan Kunta kysyy -osiossa nuorten mielipiteitä kuullaan asioissa, jotka koskevat heitä. Pulmakulma-verkkopalvelussa nuoria koskevista ongelmista voi kysyä kirjallisesti ja niihin vastataan mahdollisimman nopeasti. Informaatio, joka saadaan Aloitekanavan, Pulmakulman ja verkkonuurisotyön kautta, pitäisi saada monialaisen viranomaisyhteistyön käyttöön (Aaltonen, 2011, s. 19).

Opetushallinto ja teknologiateollisuus ovat kehittäneet yhteistyössä projektin, jonka avulla pyritään tunnistamaan syrjäytymisvaarassa oleva nuori. Kyseessä on algoritmiin perustuva työkalu, joka tunnistaa ennustavat tekijät koulun keskeyttämiselle. Algoritmi tunnistaa tekijät, jotka ennustavat koulun keskeyttämistä, kuten poissaolot, peruskoulun arvosanat sekä kodin ja koulun yhteydenpidon aktiivisuus. Työkalun kehittäjien mukaan lapsista ja nuorista vuosien kerättyä dataa ei käytetä tehokkaasti hyväksi.

Syrjäytyminen saa usein alkunsa jo nuorena, joten nämä lapset olisivat tunnistettavissa jo peruskoulun aikana (Jeskanen, Tuomola, Nousiainen, Seiro & Wennström, 2017).

4 Tutkimuksen toteutus

Tässä luvussa kerrotaan tutkimuksen toteuttamisesta. Tutkimus on laadullinen tutkimus, jonka menetelmänä käytetään narratiivista, integroivaa kirjallisuuskatsausta. Aineiston analyysimenetelmänä käytetään teemoittelua.

Tutkimuksessa pyritään välttämään virheitä, ja tämän vuoksi tutkimuksessa tulee pyrkiä arvioimaan reliabiliutta ja validiutta. Reliabiliudella tarkoitetaan tulosten toistettavuutta, ja validiudella tutkimusmenetelmän kykyä mitata sitä, mitä on tarkoituskin mitata (Hirsjärvi & kumppanit, 2007, s.226). Luotettavuutta parantaa tässä tutkimuksessa tarkka kuvaus tutkimuksen eri vaiheista, jotta tutkimus olisi toisen tutkijan toistettavissa. Seuraavissa luvuissa kerrotaan tutkimuksen vaiheista mahdollisimman tarkasti.

4.1 Tutkimustyyppi ja tutkimusmenetelmä

Tämän tutkimuksen tutkimustyyppi on laadullinen kuvaileva ja integroiva kirjallisuuskatsaus. Tässä tutkielmassa etsittiin vastausta kysymykseen, miten pirullisuus ilmenee nuorten syrjäytymistä käsittelevissä mielipidekirjoituksissa. Laadullisen eli kvalitatiivisen tutkimuksen lähtökohtana on kuvata todellista elämää. Siihen sisältyy ajatus todellisen elämän moninaisuudesta. Todellisuutta ei voi mielivaltaisesti pirstoa osiin, vaan tapahtuvat muokkaavat toinen toistaan samanaikaisesti. Laadullisessa tutkimuksessa tutkimuksen kohdetta kuvataan kokonaisvaltaisesti (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara, 2007, s.157; Denzin & Lincoln, 1998, s. 5–7). Laadullista tutkimusta voidaan kutsua myös ymmärtäväksi tutkimukseksi (Tuomi & Sarajärvi, 2013, s. 28). Myös tässä tutkimuksessa pyrittiin lähestymään nuorten syrjäytymistä kokonaisvaltaisesti, osana yhteiskuntaa ja sen osia.

Laadullinen -käsitettä voidaan myös kritisoida, sillä se antaa kuvan pehmeämmästä, paremmasta tutkimuksesta verrattuna kvantitatiiviseen tutkimukseen. (Saaranen-

Kauppinen & Puusniekka, 2021). Kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus on laadullista tutkimusta selkeämpi. Määrällinen tutkimus etenee vaihe vaiheelta samojen kaavojen mukaan. Laadullinen tutkimus sen sijaan aiheuttaa tutkijalle monta hankalaa kohtaa. Aloittelevalle tutkijalle näitä voivat olla tutkimuksen hahmottaminen, aineiston kerääminen sekä aineiston analyysi (Eskola 2007, s. 159–160). Kuitenkin hyvin suunniteltu ja toteutettu laadullisen tutkimuksen tutkimusasetelma sekä eri tutkimuksia toistamalla ja lähestymällä tutkittavaa ilmiötä eri näkökulmista voidaan saada monipuolisesti tietoa. Samalla saadaan ymmärrystä ilmiön syy-seuraussuhteista ja ilmiön luonteesta (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2021). Kun kirjallisuuskatsauksessa ei tukeuduta tilastollis-matemaattisiin analyysiin, on kyseessä kuvaileva laadullinen analyysi (Salminen, 2021, s. 4). Tutkimuksessa käytettiin laadullista menetelmää, koska sen avulla voidaan lähestyä tutkittavaa ilmiötä laajemmin ja kuvata tarkemmin sen eri puolia.

Laadullinen tutkimus on luonteeltaan kokonaisvaltaista tiedon hankintaa. Tutkimuksen aineisto kootaan luonnollisissa tilanteissa. Laadullisessa tutkimuksessa tiedon keruun instrumenttina toimii ihminen. Tutkija luottaa havaintoihinsa, ja käyttää metodeja, joissa tutkittavien ääni pääsee kuuluviin. Kohdejoukko valitaan tarkoituksenmukaisesti ja tutkielman edetessä tutkimussuunnitelma muotoutuu (Hirsjärvi ja kumppanit, 2007, s. 160). Tässä tutkimuksessa luonnollisella tilanteella tarkoitettiin mielipidekirjoituksia, joita kirjoittajat ovat kirjoittaneet omien havaintojensa perusteella. Näitä tutkija, eli tässä tilanteessa allekirjoittanut, analysoi ja muodosti niiden perusteella johtopäätöksiä.

Tämä tutkimus on laadullinen kirjallisuuskatsaus. Kirjallisuuskatsauksen avulla tutkitaan tehtyä tutkimusta. Sen avulla kootaan tutkimuksen tulokset, ja luodaan pohja uusille tutkimustuloksille. Kirjallisuuskatsaus nimenä on hieman harhaanjohtava. Englannissa kirjallisuuskatsauksesta käytetään nimeä *research literature review*, *literature review* sekä *review*. Kyseessä ei ole kuitenkaan katsaus, jolla viitataan vilkaisuun ilman perusteellista analyysia. Englannin termillä *“review”* on katsauksen lisäksi arviointiin liittyvä tehtävä (Salminen, 2021, s. 4–5).

Baumeister ja Leary (1997, s. 312) ovat koonneet neljän kohdan listan kirjallisuuskatsauksen syistä. Heidän mukaansa kirjallisuuskatsauksen tehtävänä on rakentaa uutta

teoriaa sekä kehittää jo olemassa olevaa teoriaa. Lisäksi sen avulla arvioidaan teoriaa, rakennetaan kokonaiskuvaa jostain asiakokonaisuudesta sekä pyritään tunnistamaan ongelmia ja kuvaamaan jonkin teorian kehitystä historiallisesta näkökulmasta. Tämä tutkimus on kuvaileva kirjallisuuskatsaus. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus on yleiskatsaus ilman tarkkoja ja tiukkoja sääntöjä. Siinä käytetyt aineistot ovat laajoja eikä metodiset säännöt rajoita aineiston valintaa. Kirjallisuuskatsauksen avulla tutkittavaa ilmiötä kuvataan laaja-alaisesti ja tarvittaessa sen ominaisuuksia voidaan luokitella. Kun tutkittavaa ilmiötä halutaan kuvata mahdollisimman monipuolisesti, käytetään integroivaa kirjallisuuskatsausta. Se auttaa kirjallisuuden arvioinnissa ja tarkastelussa (Torraco, 2005, s. 356).

Kuvaileva kirjallisuuskatsaus jakautuu edelleen narratiiviseen ja integroivaan kirjallisuuskatsaukseen. Integroivaa kirjallisuuskatsausta käytetään, kun halutaan kuvata tutkittavaa ilmiötä mahdollisimman monipuolisesti. Tässä tutkimuksessa käytettiin kuvailevaa, integroivaa kirjallisuuskatsausta, koska sen avulla pirullisuutta osana nuorten syrjäytymistä koskevia mielipidekirjoituksia voidaan tarkastella kriittisesti ja tehdä erilaisia johtopäätöksiä kirjoitusten ja tekstissä esitellyn teorian perusteella.

Integroiva kirjallisuuskatsaus on hyvä tapa tuottaa uutta tietoa jo tutkitusta aiheesta. Lisäksi se auttaa kirjallisuuden tarkastelussa, kriittisessä arvioinnissa ja syntetisoinnissa (Torraco 2005, s 356). Verrattuna systemaattisen katsaukseen integroiva katsaus tarjoaa selvästi laajemman kuvan aihetta käsittelevästä kirjallisuudesta (Evans, 2008, s. 137). Kirjallisuuden perspektiivit voivat olla vaihtelevammat ja laajemmat integroivassa kirjallisuuskatsauksessa (Whittamore, 2008, s. 149).

Integroiva kirjallisuuskatsaus muistuttaa osittain systemaattista kirjallisuuskatsausta. Systemaattinen ja integroiva kirjallisuuskatsaus etenevät Cooperin (1989, s. 15) mukaan viiden kohdan mukaan. Nämä ovat tutkimusongelman asettelu, aineiston hankinta ja arviointi, analyysi sekä tulkinta että tulosten esittäminen. Myös tämä tutkimus eteni edellä mainittujen kohtien mukaisesti. Tutkimusongelman asettelun jälkeen aineisto kerättiin, arvioitiin ja analysoitiin. Lopuksi esitettiin tutkimuksen tulokset ja viimeisessä luvussa niitä tulkittiin.

4.2 Aineiston rajaus

Tutkittava aineisto on osa tutkittavaa maailmaa kvalitatiivisessa tutkimuksessa. Tutkijan tehtävänä on tehdä päätelmiä kunkin aineiston perusteella (Alasuutari, 2011, s. 88). Tutkimuksen aineisto kerättiin Helsingin Sanomista nuorten syrjäytymistä käsittelevistä mielipidekirjoituksista. Mielipidekirjoitukset kerättiin Helsingin Sanomien mielipidekirjoitusosastolta, sillä se on Suomen laajalevikkisin sanomalehti. Hakusanoina käytettiin sanoja ”nuorten syrjäytyminen”. Tuolla hakusanalla Helsingin Sanomien mielipidekirjoitusosastolta tuli 153 osumaa. Tutkimukseen valittiin mielipidekirjoitukset, joissa kirjoitettiin nuorten syrjäytymisestä ja jotka oli julkaistu 2000-luvulla. Mielipidekirjoituksista rajattiin ulos sellaiset kirjoitukset, joissa nuorten syrjäytyminen oli sivuroolissa. Esimerkiksi kirjoitus, joka alkaa otsikolla ”Syntyvyyden väheneminen tarjoaa myös mahdollisuuden” rajattiin ulos, koska teksti käsittelee pääasiassa syntyvyyden vähenemistä. Mielipidekirjoitukset valittiin julkaisujärjestyksessä ja ulkopuolelle rajattiin kirjoitukset, jotka eivät suoraan liittyneet nuorten syrjäytymiseen. Tämä tutkimus keskittyi suomalaisten nuorten syrjäytymiseen, joten myös maahanmuuttoon ja yleisesti syrjäytymiseen liittyvät mielipidekirjoitukset rajattiin aineiston ulkopuolelle. Alle on koottu kriteereitä, joita käytettiin kirjallisuuskatsauksen aineiston sisäänottoon ja poissulkemiseen.

Sisäänottokriteerit:

- Mielipidekirjoituksessa kirjoitetaan nuorten syrjäytymisestä
- 2000-luvulla julkaistu

Poissulkukriteerit:

- Nuorten syrjäytyminen ei ole mielipidekirjoituksen pääasiallinen sisältö
- Mielipidekirjoituksessa kirjoitetaan yleisesti syrjäytymisestä, eikä nuorten syrjäytymisestä
- Maahanmuuttajien syrjäytymiseen liittyvät mielipidekirjoitukset
- Julkaisuvuosi ennen vuotta 2000

Aineistoon valittiin 2000-luvulla julkaistut mielipidekirjoitukset, sillä ilmiötä haluttiin käsitellä tietyllä aikavälillä. Mikäli tutkimukseen olisi valittu tätä vanhemmat mielipidekirjoitukset, olisivat syyt ja ratkaisukeinot olleet liian vanhoja, eivätkä sovellettavissa tämänhetkiseen tilanteeseen. Aluksi ajattelin, että 20 artikkelista saisi riittävästi aineistoa tutkimukseen. Lopulta lisäsin kuitenkin 20 mielipidekirjoitusta, jotta saisin tutkimuksesta tarkemman ja luotettavamman. Mielestäni 40 artikkelia oli tarpeeksi suuri otanta päätelmien tekemiseen aineiston pohjalta.

4.3 Aineiston analyysi

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää aineiston avulla, miten pirullisuus ilmenee nuorten syrjäytymistä käsittelevissä mielipidekirjoituksissa. Tämä toteutettiin selvittämällä, mitä syitä ja ratkaisukeinoja mielipidekirjoitusten kirjoittajat ajattelivat nuorten syrjäytymisen taustalla olevan. Syrjäytymisen syiden ja ratkaisukeinojen analysoimisen avulla pystyttiin selvittämään, kuinka pirullisuus ilmenee mielipidekirjoituksissa.

Aineiston analyysin avulla aineistoa tiivistetään ja jäsennetään. Se tulee tehdä niin, että mitään olennaista ei jää pois, vaan tutkimuksen informaatioarvo kasvaa (Eskola & Suoranta, 1998, s. 175). Grönforsin mukaan aineiston analyysissa yhdistyy analyysi ja synteesi. Analyysin avulla kerätty aineisto hajotetaan osiin, jonka jälkeen se kootaan tieteelliseksi johtopäätöksiksi (Grönfors, 1985, s. 145). Tästä voidaan myös käyttää nimitystä abstrahointi. Siinä tutkimusaineistosta saadut johtopäätökset on voitu irrottaa yksittäisistä asioista aineistosta ja siirtää yleiselle teoreettiselle tasolle (Metsämuuronen, 2006, s. 122).

Tutkimuksen aineisto kerättiin nuorten syrjäytymiseen liittyvistä mielipidekirjoituksista. Mielipidekirjoitukset poimittiin Helsingin Sanomista, koska se on laajalevikkisin sanomalehti Suomessa. Nuorten syrjäytymiseen liittyvistä mielipidekirjoituksista valittiin 40 uutista kirjoitusta hakusanoilla nuoret ja syrjäytyminen. Mielipidekirjoituksista kertyi aineistoa yhteensä 91 tekstisivua. Liitteenä (Liite 1.) on tarkempi lista mielipidekirjoitusten

kirjoittajista. Tutkimustuloksissa kirjoittajien henkilöisyydet eivät ole näkyvissä. Näin mielipidekirjoittajien anonymiteetti säilyy eikä mielipiteitä pysty yhdistämään kirjoittajiin.

Mielipidekirjoitusten keräämisen jälkeen aloitettiin aineiston analyysi. Tässä tutkimuksessa mielipidekirjoitukset koottiin tekstinkäsittelyohjelman avulla yhteen. Tämän jälkeen aineistosta lähdettiin etsimään samankaltaisuuksia. Ensimmäisenä aineistosta etsittiin nuorten syrjäytymisen syitä. Nämä syyt ”maalattiin” samalla värillä ja koottiin yhteen tiedostoon. Tämän jälkeen aineistosta etsittiin keinoja, joilla nuorten syrjäytymistä voidaan ehkäistä. Nämä ehkäisykeinot ”maalattiin” eri värillä kuin syrjäytymisen syyt, ja koottiin myös omaan tiedostoon. Tässä vaiheessa aineistoa ei vielä karsita, vaan järjestetään uudelleen (Eskola, 2007, s. 170). Samoin myös tässä tutkimuksessa tehdään. Aineistoa järjestettiin uudelleen, jonka jälkeen aineistoa alettiin teemoitella.

Syrjäytymisen syistä muodostettiin taulukko. Taulukkoon lisättiin syyt, jotka aineistossa nousivat esiin. Näin aineistosta alkoi muodostua teemoja. Teemat koottiin taulukkoon, jossa vasemmassa sarakkeessa oli syrjäytymisen syy ja oikeassa sarakkeessa lukumäärä, kuinka monessa mielipidekirjoituksessa tämä syy mainittiin. Tätä teemoittelua jatkettiin niin pitkään, että kaikki syrjäytymisen syihin liittyvät kohdat oli käyty läpi ja kaikki syrjäytymisen syyt oli saatu kirjattua. Tämän jälkeen sama prosessi tehtiin syrjäytymisen ehkäisykeinoille.

Syrjäytymisen ehkäisykeinoista muodostettiin taulukko, johon koottiin syrjäytymisen ehkäisykeinot, jotka tutkimuksen aineistossa mainittiin. Teemat koottiin taulukkoon, jossa vasemmassa sarakkeessa oli syrjäytymisen ehkäisykeino ja oikeassa sarakkeessa lukumäärä, kuinka monessa mielipidekirjoituksessa tämä keino mainittiin. Näin syrjäytymisen ehkäisykeinoista alkoi muodostua teemoja. Teemoittelua jatkettiin niin kauan, että kaikki syrjäytymisen ehkäisykeinoja käsittelevät kohdat oli käyty aineistosta läpi.

Teemoittelun avulla aineisto ryhmitellään teemoittain, ja nostetaan tutkimusongelmaa vastaavia kohtia tulkittavaksi (Eskola & Suoranta, 1998, s. 186). Teemoittelun jälkeen seuraa aineiston varsinainen analyysi. Siinä tutkija lukee aineistonsa useaan kertaan, ja

tekee tulkintansa (Eskola, 2007, s. 171). Teemoittelun jälkeen taulukot käytiin huolellisesti läpi useaan otteeseen. Teemoittelun jälkeen taulukot tarkistettiin ja tarvittaessa yhdistettiin samaa tarkoittavat kohdat. Esimerkiksi jos kahdessa kohdassa puhuttiin syrjäytymisen ennalta-ehkäisevistä toimista, mutta toisessa toimet kohdistuivat kouluun ja toisessa perheeseen, tehtiin tästä yläteema ”ennalta ehkäisevät toimet”. Näin vältettiin päällekkäiset teemat. Lopuksi teemoittelun avulla muodostetut taulukot jaoteltiin pienempiin taulukoihin sen mukaan, montako mainintaa ne aineistossa saivat. Tämä tehtiin sen vuoksi, että teemoja muodostui paljon, ja taulukot olivat yli sivun pituisia eikä niitä voinut sellaisenaan liittää tutkimustuloksiin.

Taulukoiden tekemisen jälkeen tutkimuksen yhteenveto ja pohdinta luvussa käydään läpi teorian ja aineiston avulla sitä, miten pirullisuus ilmeni tutkimuksen aineistossa. Seuraavassa luvussa eritellään tarkemmin, millaisia teemoja aineiston perusteella muodostui.

5 Tutkimustulokset

Tutkimuksen aineisto kerättiin Helsingin Sanomien nuorten syrjäytymistä koskevista mielipidekirjoituksista. Mielipidekirjoitukset on julkaistu viimeisen 20 vuoden aikana. Mielipidekirjoituksia on yhteensä 40. Mielipidekirjoitusten kirjoittajille ei annettu nimiä, vaan heidän tekstiään lainattiin tässä tutkimuksessa anonymisti.

5.1 Syyt nuorten syrjäytymisen taustalla

Mielipidekirjoituksista etsittiin yhteneväisyyksiä siitä, mitä ihmiset ajattelevat nuorten syrjäytymisen taustalla olevan. Nämä vastaukset koottiin taulukoihin (Taulukko 1 ja 2) Taulukoihin on koottu aineistosta löytyneet syrjäytymisen syyt sekä kerrat, kuinka monessa mielipidekirjoituksessa mainittiin kyseessä oleva syy. Monessa mielipidekirjoituksessa mainittiin useampi syy, ja tämän vuoksi vastausten määrä taulukoissa on suurempi kuin mielipidekirjoitusten määrä.

5.1.1 Yleisimmät syyt nuorten syrjäytymisen taustalla

Taulukkoon 1 on kerätty yleisimmät syyt nuorten syrjäytymisen taustalla. Syitä nuorten syrjäytymiselle löytyi paljon, mutta eniten nuorten syrjäytymisen ajateltiin johtuvan mielenterveysongelmista. Lähes joka toinen kirjoittaja (seitsemäntoista vastaajaa 40:stä) ajatteli syrjäytymisen johtuvan mielenterveysongelmista. Mielenterveysongelmat olivat harvassa kommentissa ainoa syy syrjäytymiseen, vaan siihen liittyi muitakin syitä.

“...nuoria, jotka voivat huonommin kuin aiemmin. Näiden osuus nuoristamme on jo 20 prosenttia, ja heidän ongelmansa ovat yleensä polarisoituneet. Yksi suurimmista ongelmista ovat mielenterveyden

ongelmat. Nuorena syntyneet ongelmat johtavat usein syrjäytymiseen jo varhaisaikuisuudessa.”

Syrjäytymisen yleisimmät syyt	Määrä (kpl)
Mielenterveysongelmat	17
Köyhyys/toimeentulo-ongelmat	15
Vähäinen koulutus/heikko koulumenestys/ kouluvaikeudet	11
Kodin haasteet/perheen ongelmat	8
Yhteiskunnan heikko tilanne	7
Päihdeongelmat	6
Rikokset	6
Traumaattinen lapsuus	6
Konkreettisten toimenpiteiden puute	5
Resurssien puute valtion taholta	5
Aikuisen tuen puuttuminen arjessa	4
Huono työtilanne	4
Koronavirus	4
Työn ja koulutuksen ulkopuolelle joutuminen	3
Ei saa/hae apua	3
Perustarpeisiin liittyvät vajeet, kuten riittämätön uni, ruoka ja puhtaus	3

Taulukko 1. Syrjäytymisen yleisimmät syyt.

Toiseksi yleisin syy nuorten syrjäytymiselle oli kirjoittajien mielestä köyhyys ja toimeentulo-ongelmat. Viisitoista vastaajaa 40:stä ajatteli syrjäytymisen johtuvan köyhyydestä ja toimeentulo-ongelmista. Osa kirjoittajista toivoi, että joku taho puuttuisi lisääntyvään köyhyyteen.

“Tämä (köyhien) kansalaisryhmä sen kuin vain kasvaa. Kukaan ei tee mitään. Asioita vatvotaan mediassa, mutta vielä en ole nähnyt ainutakaan konkreettista toimenpidettä tilanteen parantamiseksi. Päinvastoin on käynyt niin, että elämä muuttuu entistä kurjemmaksi, kun ansiot alenevat ja kustannukset nousevat. Nyt lapsilisät ja elatusmaksut menevät kokonaan perheen ruoka-, asumis- ja perustoimeentuloon.”

Kolmanneksi eniten mainintoja syrjäytymisen syyksi sai vähäinen koulutus/heikko koulumenestys (11 kpl). Neljänneksi eniten viittauksia saivat kodin haasteet ja perheen ongelmat (8 kpl). Näillä kahdella edellä mainitulla kohdalla on huomattavissa yhteys, sillä perheen ongelmien myötä lapsella voi olla suurempi riski syrjäytymiskehitykseen ja heikompaan koulumenestykseen. Useassa kommentissa kirjoitettiin juuri syrjäytymiskehityksestä. Vanhemman ollessa heikosti koulutettu, on hänen lapsillaan suurempi riski päätyä heikosti koulutetuksi.

“Sivuun jääminen vähintään ammatillisesta koulutuksesta lisää todennäköisyyttä päätyä köyhän lapsiperheen huoltajaksi, ja köyhässä lapsiperheessä kasvaminen lisää todennäköisyyttä päätyä heikosti koulutetuksi.”

Osa kirjoittajista (7 kpl) ajatteli syrjäytymisen johtuvan yhteiskunnan heikosta tilanteesta. Yhteiskunnan heikolla tilanteella viitattiin sekä taloudellisesti heikkoon tilanteeseen että koronaviruksen aiheuttamaan yhteiskunnalliseen tilanteeseen. Päihdeongelmat, rikokset ja traumaattinen lapsuus mainittiin kuudessa mielipidekirjoituksessa

syrjäytymisen syyksi. Traumaattisen lapsuuden saattoi aiheuttaa joko koulukiusaaminen tai perheessä olevat traumoja aiheuttavat tapahtumat.

“Traumaattiset lapsuuden ja nuoruuden aikaiset kokemukset ja epävakaa elinolosuhteet heikentävät myöhemmin kouluttautumiseen ja työelämään liittymistä.”

Konkreettisten toimenpiteiden puute sekä resurssien puute valtion taholta mainittiin viidessä mielipidekirjoituksessa nuorten syrjäytymisen syyksi. Resurssien puutteella tarkoitettiin osassa kirjoituksissa rahan puutetta ja osassa palveluiden puutetta. Neljässä mielipidekirjoituksessa syyksi kerrottiin aikuisen tuen puuttuminen arjessa, huono työtilanne ja koronavirus.

“Nuoret ovat joutuneet koronavirusajan suurimmiksi sijaiskärsijöiksi. Kun riskiryhmiä on suojeltu, nuoret ovat joutuneet kantamaan kriisin seurauksia kohtuuttoman paljon ja heidän tulevaisuudennäkymänsä ovat heikentyneet. Nuorten kasvun ja kehityksen kannalta olennainen yhteys ikätovereihin katkesi, kun oppilaitoksissa siirryttiin etäopetukseen. Samaan aikaan myös nuorten harrastukset loppuivat. Koronavirusaika on lisännyt nuorten mielenterveysoireilua: jopa 75 prosenttia nuorista kertoo kriisin heikentäneen henkistä hyvinvointiaan.”

Työn tai koulutuksen ulkopuolelle joutuminen, avun saamattomuus/hakemattomuus sekä perustarpeisiin liittyvät vajeet olivat kolmen kirjoittajan mielestä syynä nuorten syrjäytymiselle.

5.1.2 Vähemmän mainintoja saaneet syrjäytymisen syyt

Taulukkoon 2 on koottu mielipidekirjoituksissa vähiten mainitut syyt, joista syrjäytymisen johtuu. Taulukon vasemmassa sarakkeessa on esitetty syrjäytymisen syyt ja oikeassa sarakkeessa määrä, kuinka monessa mielipidekirjoituksessa syy mainittiin.

Kaksi tai vähemmän mainintoja saaneet vastaukset	Määrä (kpl)
Perhe- ja koulukoti/huostaanotto	2
Seksiriskikäyttäytyminen/teiniraskaus	2
Opettajien jaksaminen	2
Syrjäytymisen periytyminen	2
Yksinäisyys	1
Liian suuri ero koulun ja työelämän välillä	1
Tyttöjen parempi koulumenestys aiheuttaa pojilla riskin syrjäytymiseen	1
Pelko ja ahdistus tulevaisuudesta	1
Nuoren lähipiirin vähentynyt jaksaminen	1
Pojille ja nuorille miehille tarkoitettujen nuorisotalojen vähyyys	1
Hyvinvointivaltio, kaiken saa liian helposti	1

Taulukko 2. Kaksi tai vähemmän mainintoja saaneet syrjäytymisen syyt.

Loput 12 syytä saivat yksi tai kaksi mainintaa tutkimuksen aineistossa ja aiheuttivat näin paljon hajontaa vastausten välillä. Perhe- ja koulukoti/huostaanotto, seksiriskikäyttäytyminen/teiniraskaus, opettajien jaksaminen sekä syrjäytymisen periytyminen tuotiin ilmi aineistossa kahdessa mielipiteessä. -Nämä eivät olleet yksin syynä nuorten syrjäytymiseen, vaan monessa kommentissa tuli ilmi, että syrjäytymisen taustalla on vaikuttamassa monta tekijää.

“Mitä varhaisemmin nuori aloitti yhdynnät ja mitä useampia yhdyntäkumppaneita hänellä oli, sitä enemmän nuorella oli myös masennusoireita ja rikekäyttäytymistä kuten ilkeävaltaa, näpistelyä ja osallistumista tappeluun. Kyse on nuoren oireilusta, joka ennustaa syrjäytymistä.”

“Opettajan työmotivaation lasku oli tutkimuksessamme yhteydessä silloin 12-vuotiaiden oppilaiden psykiatriin ongelmiin nuorena aikuisuudessa... - ...Opettajan ja vanhemman pahoinvoinnilla näyttää olevan samansuuntaiset merkitykset lapsille ja nuorille.”

Mielipidekirjoituksissa kerran mainittuja syitä olivat yksinäisyys, liian suuri ero koulun ja työelämän välillä, tyttöjen parempi koulumenestys suhteessa poikiin, pelko ja ahdistus tulevasta, nuoren lähipiirin vähentynyt jaksaminen, pojille tarkoitettujen nuorisotalojen vähyys sekä hyvinvointivaltio, jossa kaiken saa liian helposti.

5.2 Nuorten syrjäytymisen ehkäisykeinoja

Edellisessä luvussa kerrottiin mielipidekirjoituksista löytyneitä syrjäytymisen syitä. Tässä luvussa käsitellään mielipidekirjoituksista löytyneitä syrjäytymisen ehkäisykeinoja. Nämä keinot on koottu taulukoihin (Taulukko 3, 4, 5 ja 6). Osa mielipidekirjoitusten

kirjoittajista kertoi useamman syyn, miten nuorten syrjäytyminen olisi ehkäistävissä, ja tämän vuoksi vastauksia on enemmän kuin mitä mielipiteiden kirjoittajia on.

5.2.1 Yleisimmät keinot nuorten syrjäytymisen ehkäisemisessä

Tässä luvussa esitellään mielipidekirjoittajien mielestä yleisimpiä syitä, joilla nuorten syrjäytyminen olisi ehkäistävissä. Taulukossa 3 esitellään yleisimmät syyt, joilla mielipidekirjoitusten kirjoittajat ajattelivat nuorten syrjäytymisen olevan ratkaistavissa.

Yleisimmät keinot, joilla nuorten syrjäytymistä voidaan ehkäistä	Määrä (kpl)
Riittävät tukipalvelut nuorille (mm. mielenterveys-, sosiaali- ja opinto-ohjaus, kuraattorit ja psykologit, kouluterveydenhuolto) ja niiden välinen moniammatillinen yhteistyö	11
Enemmän resursseja peruskoulun oppilashuoltoon ja oppimisen tukeen	7
Hankkeet -ESR-hankkeet (Euroopan sosiaalirahasto) -Etsivä nuorisotyö, nuorten työpajat -Nuorisotakuu -Nuorten osallisuushanke -Tutustu ja tienaa -malli -Kaupunkien tarjoamat kesätyösetelit	7
Ennalta ehkäisevät toimet	6

Taulukko 3. Yleisimmät keinot nuorten syrjäytymisen ehkäisemisessä.

Tärkeimpänä keinona syrjäytymisen ehkäisemiseksi oli riittävät tukipalvelut nuorille. Yksitoista kirjoittajaa 40:stä vastasi tämän keinon. Tukipalveluilla tarkoitettiin erilaisten tukipalvelujen tarjoamista nuorille, kuten mielenterveyden-, sosiaali-, kuraattori-, koulu-terveydenhuolto- ja opinto-ohjauspalveluita. Monessa mielipidekirjoituksessa toivottiin koulun yhteyteen riittäviä tukipalveluja nuorille.

“Ennaltaehkäisy on paras ja viime kädessä halvin tapa auttaa nuoria. Entä jos yläkoulun jokaisella oppilaalla olisikin kerran vuodessa tunnin tapaaminen psykologin kanssa? Juuri psykologi tapaisi kaikki oppilaat luokilla 7, 8 ja 9. Yhden psykologin piirissä olisi muutama koulu, aivan kuten terveydenhoitajallakin on tällä hetkellä.”

Toiseksi eniten ehdotuksia (7 kpl) sai enemmän resursseja peruskoulun oppilashuoltoon ja oppimisen tukeen. Näissä kommentteissa tarkoitettiin rahallista tukea, jonka avulla saadaan palkattua lisää henkilökuntaa nuorten tueksi, ja näin heidän syrjäytyminen voitaisiin estää.

“Peruskoulun oppilashuoltoon tulisi suunnata nopeasti lisää resursseja. Syrjäytymisvaarassa olevia nuoria pitää auttaa ajoissa, ja siihen tarvitaan nykyistä enemmän aikuisia. Oppivelvollisuuden pidentäminen on kuitenkin viemässä kuntien resurssit oppimateriaalien hankintaan, koulukyyteihin ja muuhun vastaavaan.”

“Lisäämällä opetusalan ammattilaisten resurssia peruskouluissa ja luokissa voisimme mahdollistaa yhä useammalle oppilaalle näitä kokemuksia ja vahvistaa lasten ja nuorten oppimisen ja opiskeluun kiinnittymisen edellytyksiä.”

Samana verran vastauksia kuin oppilashuollon resurssien lisääminen saivat erilaiset hankkeet (7 kpl), joiden avulla nuorten syrjäytymistä voitaisiin ehkäistä. Mielipidekirjoituksissa mainittiin ESR-hankkeet (Euroopan sosiaalirahaston tukemat hankkeet), etsivä nuorisotyö, nuorten työpajat, nuorisotakuu, nuorten osallisuushanke, tutustu ja tienaa -malli sekä kaupunkien tarjoamat kesätyösetelit. Ennalta ehkäisevät tukitoimet

keräsivät 6 mainintaa mielipidekirjoituksissa. Osassa kommentteissa viitattiin siihen, että ennalta ehkäisevät tukitoimet tulisi aloittaa jo ennen kouluikää. Riittävän ajoissa kohdistetulla tuella lapsen/nuoren syrjäytyminen olisi kokonaan ehkäistävissä. Tämän avulla myös yhteiskunnan varat säästyvät.

“...varhaislapsuuteen kohdistuvista investoinneista saadaan suurin, noin kahdeksankertainen tuotto yhteiskunnalle. Vielä kouluiässäkin jokaista lapsen tukemiseen panostettua euroa kohden saadaan neljä takaisin terveydenhuollon ja oikeustoimen säästyneistä kustannuksista.”

Toiseksi eniten vastauksia keränneet syrjäytymisen ehkäisykeinot	Määrä (kpl)
Toimeentulon parantaminen	5
Matalan kynnyksen palveluja nuorille, esim. verkko-ohjaus	5
Turvallinen ja vakaa kasvu- ja oppimisympäristö sekä turvallinen aikuinen	5
Työelämätaitojen edistäminen	4
Perheiden ja lasten hyvinvointia edistävät toimintamallit varhaisessa vaiheessa	4
Peruskoulun riittävä tuki, jotta nuorella on mahdollisuus siirtyä jatko-opintoihin	4

Taulukko 4. Toiseksi eniten mainitut syrjäytymisen ehkäisykeinot.

Taulukossa 4 esitellään toiseksi yleisimmät keinot nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Viidessä mielipidekirjoituksessa mainittiin toimeentulotuen parantaminen, matalan kynnyksen palvelujen tarjoaminen sekä turvallinen ja vakaa kasvuympäristö. Vakaa kasvuympäristöllä viitattiin muun muassa siihen, että lapsella/nuorella on elämässään vähintään yksi turvallinen aikuinen, jolle hän voi kertoa asioistaan. Matalan kynnyksen tukipalveluihin viitataan erilaisilla palveluilla, jotka olisivat nuorille helposti saatavilla. Näitä voivat olla esimerkiksi helppo pääsy psykologille tai koulukuraattorille. Tärkeää on avun tarjoaminen ajoissa ja riittävän pitkään, jotta nuori saa riittävän avun.

“Olennaisinta matalan kynnyksen avussa on, että ammattilainen kohtaa nuoren tarpeeksi nopeasti ja monta kertaa, jolloin se yksinään voi riittää hoidoksi.”

Työelämätaitojen edistäminen mainittiin neljässä mielipidekirjoituksessa. Työelämätaitoja edistämällä nuoret saavat tärkeää työkokemusta, esimerkiksi kesätöillä, harjoittelupaikoilla ja erilaisilla työllistymistuilla.

“Ajankohtaisten kesätöiden ohella työelämään tutustumis- eli tetta- paikkoja, harjoittelupaikkoja ja oman alan työpaikkoja on tarjottava myös poikkeusoloissa. Erilaiset työllistymistuet ja -toimet, kuten Tutustu työelämään ja tienaa -malli ja kaupunkien tarjoamat kesätyösetelit auttavat myös aivan nuorimpia työn saamisessa.”

Neljässä mielipidekirjoituksessa kerrottiin perheiden ja lasten hyvinvointia edistävästä toimintamalleista varhaisessa vaiheessa sekä peruskoulun riittävästä tuesta, jotta nuorella on riittävät valmiudet siirtyä jatko-opintoihin.

5.2.2 Vähiten vastauksia saaneet ehdotukset nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi

Taulukossa 5 esitellään ratkaisukeinot, joihin viittasi kolme tai kaksi kirjoittajaa omassa mielipidekirjoituksissaan. Näitä olivat ennen kouluikää alkavat ennalta ehkäisevät toimet, matalan kynnyksen palvelujen tarjoaminen nuorille, koulun ja kodin välinen yhteistyö sekä perheiden ja lasten hyvinvointia edistävät toimintamallit varhaisessa vaiheessa.

Kolme ja kaksi mainintaa saaneet syrjäytymisen ehkäisykeinot	Määrä (kpl)
Enemmän vastuunottoa ja resursseja päättäjien taholta	3
Enemmän tukea perheille, joiden lapset syrjäytymisvaarassa	3
Palvelujen välinen verkostomainen yhteistyö, "yhden luukun neuvonta"	3
Oppivelvollisuuden laajentaminen	3
Saumattomuus nuorten- ja aikuisten palveluiden välillä	3
(Vaikuttava) ehkäisevä päihdetyö	3
Tasa-arvopoliitikkaa myös miesten näkökulmasta	2
Ryhmäkokojen pienentäminen	2
Koulun ja kodin välinen yhteistyö	2

Taulukko 5. Kolme tai kaksi mainintaa saaneet syrjäytymisen ehkäisykeinot.

Kolme viittausta saaneet nuorten syrjäytymisen ehkäisykeinot: enemmän vastuunottoa ja resursseja päättäjien taholta, enemmän tukea perheille, joiden lapset ovat syrjäytymisvaarassa, palvelujen verkostomainen yhteistyö eli yhden luukun neuvonta, oppivelvollisuuden laajentaminen, saumattomuus nuorten- ja aikuisten palveluiden välillä sekä ehkäisevä päihdetyö. Päättäjien vastuunotolla ja resursseilla tarkoitettiin esimerkiksi päätösten myötä varojen suuntaamista sinne, missä nuoret tarvitsevat eniten apua, kuten mielenterveyden hoitoon.

Tasa-arvopolitiikka myös miesten näkökulmasta, ryhmäkokojen pienentäminen ja koulun ja kodin välinen yhteistyö saivat kaikki kaksi mainintaa mielipidekirjoituksissa. Koulun ja kodin välisellä yhteistyöllä mielipidekirjoituksissa viitataan yhteistyöhön, jolla tuetaan lapsen ja nuoren hyvinvointia. Perheiden ja lasten hyvinvoinnin varhaisen vaiheen toimintamalleilla viitataan erilaisiin malleihin, joilla saadaan tarjottua apua sekä perheelle että lapselle/nuorelle ajoissa.

“...0–5-vuotiaisiin kohdennettu, neuvolan terveydenhoitajan toteuttama ennalta ehkäisevä interventio vähensi mielenterveysongelmien esiintyvyyttä lapsuuden ja nuoruuden aikana, ja vaikutus näkyi vielä aikuisiässäkin.”

Taulukossa 6 esitellään ratkaisukeinot, jotka mainittiin vain yhdessä mielipidekirjoituksessa. Koska yhden maininnan saaneita syrjäytymisen ehkäisykeinoja oli niin paljon, ei ole relevanttia avata niitä tässä sen tarkemmin.

Yhden maininnan saaneet syrjäytymisen ehkäisykeinot

- Lapsen vanhempien parisuhteen laadun parantaminen
- Perheille tarjottavien palveluiden kehittäminen
- Hallituksen tavoite, että kaikki peruskoululaiset saavat tulevina vuosina harrastaa ilmaiseksi
- Erilaiset työllistymistuet
- Rikollisuuden ennaltaehkäisy
- Erytisnuorisotyöjärjestelmä, jossa oirehtivan tai syrjäytyneen nuoren elämään puututtaisiin laajalla rintamalla
- Aktiivinen työllistävä työvoimapolitiikka
- Enemmän aikuisia kouluihin ja nuoriso- ja sosiaalitoimeen
- Ammatillisen koulutuksen työssä oppiminen
- Maksuton varhaiskasvatus
- Koulutuspolulta putoamassa olevien nuorten tukeminen
- Lastensuojelutoimien vaikuttavuuden arviointi
- Koulutuspaikkojen lisääminen

Taulukko 6. Yhden vastauksen saaneet syrjäytymisen ehkäisykeinot.

6 Johtopäätökset

Tässä tutkielmassa etsitään vastausta kysymykseen, miten pirullisuus ilmenee nuorten syrjäytymistä käsittelevissä mielipidekirjoituksissa. Tutkielma on toteutettu käyttämällä kuvailevaa, integroivaa kirjallisuuskatsausta ja aineisto koostuu 40 nuorten syrjäytymistä käsittelevästä mielipidekirjoituksesta. Tässä luvussa käsitellään tutkimuksen tärkeimmät tulokset ja niistä tehdään yhteenveto. Lopuksi pohditaan tutkimuksen tuloksia sekä niiden merkitystä yhteiskunnan kannalta.

6.1 Tulosten yhteenveto

Aineiston perusteella selvästi yleisimmiksi nuorten syrjäytymisen syiksi nousi mielenterveysongelmat sekä köyhyys ja toimeentulo-ongelmat. Lasten- ja nuorten mielenterveysongelmat ovat kasvussa ja aiheuttavat syrjäytymistä, jos syrjäytymiskiarteeseen ei puututa ajoissa. Tämä tulee ilmi myös mielipidekirjoituksissa. Masennuksen ja ahdistuksen takia nuori ei jaksakaan hakea toisen tai kolmannen asteen opintoihin tai töihin, minkä seurauksena nuori on suuressa vaarassa syrjäytyä. Yhteiskunta ei pysty tavoittamaan tällaista syrjäytymiskiarteessä olevaa nuorta.

Pirullisuus näkyy mielipidekirjoituksissa siinä, että syrjäytymiseen johtava toiminta voi olla opittua tai tahatonta ja sen vuoksi mahdotonta ehkäistä. Järvisen ja Jahnukaisen (2001, s.127) mukaan köyhyys sekä siihen liittyvät asiat ovatkin syrjäytymistä koskevan keskustelun ytimessä. Köyhyydessä ongelmana on sen periytyvyys. Se olisi tärkeää saada katkaistua esimerkiksi kouluttautumalla. Jos lapsi syntyy köyhään perheeseen, jossa ei arvosteta koulutusta, syrjäytymiskierrettä voi olla mahdotonta ehkäistä.

Linnossuon mukaan syrjäytymisellä on aina yhteiskunnallisia taustatekijöitä, vaikka itse syrjäytyminen on yksilökohtaista (Linnossuo, 2004, s. 16–17). Tässä tutkimuksessa nousi esiin erilaisia taustatekijöitä, joista nuorten syrjäytyminen johtuu. Syrjäytymisen syinä

pidettiin vähäistä koulutusta/heikkoa koulumenestystä, kodin ja perheen ongelmia, yhteiskunnan heikkoa tilannetta, päihdeongelmia, rikoksia, traumaattista lapsuutta, konkreettisten toimenpiteiden puutetta, resurssien puutetta valtion taholta, aikuisen tuen puuttumista arjessa, huonoa työtilannetta, koronavirusta, työn ja koulutuksen ulkopuolelle joutumista, avun saamisen/hakemisen puutetta ja perustarpeisiin liittyviä vajeita, kuten riittämätön uni, ruoka ja puhtaus.

Heikko koulumenestys ja vähäinen koulutus nousi yleiseksi syrjäytymisen syyksi. Vertasen (2008, s. 14–15) mukaan syrjäytyneiden ongelmat ovat alkaneet usein jo peruskoulussa. Usein ongelmat kasaantuvat, kun työmarkkina-asema ja koulutustaso jää heikoksi. Syrjäytymisprosessin alussa henkilön itsearvostus ja pätevyys ovat yleensä jo heikentyneet. Oireet ovat useimmiten havaittavissa jo ensimmäisillä luokilla peruskoulussa, mutta koulupudokkuus kehittyy pitkällä aikavälillä (Vertanen, 2008, s. 14–15). Aineiston perusteella osa ehdotti kouluun liittyviä syrjäytymisen ratkaisukeinoja. Näitä olivat peruskoulun ryhmäkokojen pienentäminen, oppivelvollisuuden laajentaminen, riittävät resurssit oppilashuoltoon ja oppimisen tukeen sekä turvallinen oppimisympäristö.

Oppilaille on oppilashuoltolain (1287/2013) mukaan taattava varhainen tuki sitä tarvitseville. Lisäksi tukea tarjotaan kolmiportaisen tuen avulla (Opetushallitus, 2021). Näistä toimista huolimatta osa nuorista syrjäytyy, jos heillä on muita syrjäytymistä aiheuttavia syitä, kuten mielenterveysongelmat tai köyhyys. Tämän vuoksi pelkkä koulun tarjoama tuki sellaisenaan ei ole riittävää. Tarvitaan tukea, joka ulottuu lapsen vapaa-aikaan. Sosiaalihuolto tarjoaa tällaista tukea, mutta se on pahasti ruuhkautunut, eikä sekään pysty aina tarjoamaan riittävää tukea lapsille ja nuorille.

Syrjäytymisen tärkeimpänä ehkäisykeinona mielipidekirjoitusten perusteella pidetään riittäviä tukipalveluja nuorille ja näiden välistä moniammatillista yhteistyötä. Näitä tukipalveluja ovat muun muassa mielenterveys- ja sosiaalipalvelut, koulupsykologit ja -kuraattorit sekä kouluterveydenhuolto. Nämä palvelut ovat tällä hetkellä liian kuormittuneita ja niitä on liian vähän. Erityisesti psykologin palveluita tarvitaan lisää, jotta nuoret

pääsevät purkamaan pahaan oloaan ammattilaiselle. COVID-19-pandemia on kuormittanut näitä palveluita lisää. Nuoret ovat joutuneet olemaan paljon kotona, eivätkä ole päässeet viettämään aikaa ikäryhmälle tyypillisellä tavalla muiden nuorten kanssa. Sosiaalinen kanssakäyminen ja yhteenkuuluvuuden tunne ovat tärkeää mielenterveyden kannalta. Kun nämä viedään nuorelta pois, on riskinä sairastua erilaisiin mielenterveysongelmiin.

Aaltosen, Bergin ja Ikäheimon (2015) tutkimuksessa todetaan, että syrjäytyneet nuoret ja palvelut eivät kohtaa. Nuorella on usein ongelmia monella elämäalueella ja siksi syrjäytymisen sanotaan olevan kumulatiivista. Nuorella voi olla työttömyyttä ja taloudellisia vaikeuksia, sosiaalisia ongelmia tai päihde- ja mielenterveysongelmia. Tämä aiheuttaa haasteita palvelujärjestelmälle (Sosiaali- ja terveysministeriö, 2021). Pirullisuus ilmenee nuorten syrjäytymistä koskevassa keskustelussa siinä, että palveluita ei saada aina kohdistettua syrjäytyneelle nuorelle. Palveluita tulisi kehittää siihen suuntaan, että ne auttavat nuorta oikeasti. Osan palveluista tulisi ulottua nuorten kotiin asti, sillä kaikki nuoret eivät pääse lähtemään kotoaan palveluiden luokse. Esimerkiksi Icehearts -toiminnassa mennään lapsen kotiin, mutta kyseessä on harrastustoimintaan liittyvä malli ja se on suunnattu enemmän lapsille kuin nuorille.

Teoriaosuudessa käsitellään erilaisia projekteja ja hankkeita, joita nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi on kehitetty. Myös tämän tutkimuksen tuloksena esitettiin syrjäytymisen ehkäisykeinoksi erilaisia hankkeita, kuten ESR-hanke, etsivä nuorisotyö, nuorten työpajat, nuorisotakuu, nuorten osallisuushanke, tutustu ja tienaa -malli sekä kaupunkien tarjoamat kesätyösetelit. Näiden hankkeiden tarkoituksena on puuttua nuorten syrjäytymiseen ja ehkäistä niitä varhaisessa vaiheessa.

Mielestäni hankkeet ovat toimiva tapa auttaa nuorta, joka on jo syrjäytynyt tai vaarassa syrjäytyä. Hankkeiden avulla tarvittava tuki pystytään kohdistamaan nuorelle paremmin. Esimerkiksi Etsivä nuorisotyö auttaa alle 29-vuotiaita, jotka ovat koulutuksen tai työmarkkinoiden ulkopuolella ja tarvitsevat apua tavoittaakseen tarvitsemiänsä

palveluita (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2018). Nämä nuoret ovat voineet olla syrjäytyneitä jo pitkään. Ankkuri-mallissa tarjotaan apua nuorelle ennen kuin hän ajautuu rikoskierteeseen. Näin syrjäytymistä saadaan torjuttua ennaltaehkäisevästi.

Pirullisuus näkyy tutkimuksen tuloksissa siinä, että syitä ja seurauksia löytyy melkein yhtä monta kuin kirjoituksia. Mieliopidekirjoitusten perusteella löytyy 27 syytä nuorten syrjäytymiselle. Syrjäytymisen ehkäisykeinoja löytyy tutkimuksen perusteella 33 kappaletta. Syiden määrä on valtava, kun ottaa huomioon, että tutkimuksen aineistona on 40 mieliopidekirjoitusta. Vielä enemmän löytyy syrjäytymisen ehkäisykeinoja. Tästä voidaan päätellä, että kirjoittavat eivät olleet yksimielisiä siitä, mikä aiheuttaa nuorten syrjäytymistä ja miten sitä voidaan ehkäistä. Tutkimuksen kohderyhmänä ovat 15–29-vuotiaat nuoret. 15-vuotias voi olla hyvin erilaisessa elämäntilanteessa kuin 29-vuotias ja molempien syrjäytymisen syyt voivat olla hyvin erilaisia, joten myös heidän syrjäytymisen ehkäisemisen tavat ovat erilaisia.

Vartiaisen ja kumppaneiden (2013) mukaan pirullisten ongelmien ratkaisemisessa yhtenäisyydellä ei ole merkitystä. Pirulliset ongelmat ovat erityisiä, eikä samaa ratkaisua voi käyttää kaikissa tilanteissa. Pirullisen ongelman ratkaisuvaihtoehtoja leimaa usein käytännölliset syyt, kuten ajan tai resurssin puute. Pirullisuus näkyy nuorten syrjäytymisessä siinä, että samaa mallia ei pysty käyttämään jokaisen yksilön kohdalla. Jokaisen nuoren syrjäytymiskehitys on erilainen, ja tämän vuoksi samoja keinoja syrjäytymisen ehkäisemiseen on mahdotonta käyttää. Nuorten syrjäytymisen ehkäisemistä leimaa yhteiskunnan resurssien puute. Resurssien suuntaamisella toimiviin tukipalveluihin voidaan saada riittävä apu monelle nuorelle.

Osassa mieliopidekirjoituksista viitataan siihen, että ennalta ehkäisevillä tukitoimilla syrjäytyminen olisi ehkäistävässä. Ennaltaehkäisy on monella tapaa hyvä asia, ja se on myös yhteiskunnalle edullisempaa. (Sosiaali- ja terveysministeriö, 2013). Koulussa ongelmien ehkäisykeinona käytetään varhaista puuttumista. Tällöin asiaan puututaan mahdollisimman pian ongelmien ilmetessä. Huhtasen (2011) mukaan varhaisen puuttumisen tulisi

tapahtua ennen ongelmien ilmaantumista, mutta tämä on saavuttamaton tavoite sellaisenaan. Lisäksi puuttuminen ongelmiin koulussa tarkoittaa puuttumista perheen asioihin, jolloin ylitetään yksityisyyden raja (Huhtanen, 2011, s. 40–41).

6.2 Pohdinta

Ansell ja Geyer kertovat kesyjen ongelmien olevan stabiileja, ja ratkaisuehdotusten selkeitä. Ratkaisuehdotuksista on usein myös vahva yhteisymmärrys. Jos mietitään nuorten syrjäytymisen yleisimpiä syitä ja ratkaisuehdotuksia, niin niitä on melkein yhtä monta kuin kirjoittajia. Näin voidaan todeta, että nuorten syrjäytyminen ei ole kesy ongelma. Kenties joidenkin nuorten kohdalla syrjäytyminen voidaan ratkaista yksinkertaisesti, esimerkiksi riittäviä mielenterveyspalveluita tarjoamalla. Näin nuori saadaan takaisin työn tai opiskelun pariin. Kaikkien nuorten ongelmia ei voida ratkaista näin yksinkertaisesti. Kaikki nuoret eivät myöskään hakeudu palveluiden pariin, vaikka tarvitsisivat apua.

Sotkuisissa ja monimutkaisissa ongelmissa ratkaisu ei ole yksinkertainen. Raision ja kumppaneiden (2018, s. 8) mukaan monimutkaisten ongelmien ratkaisuun tarvitaan monitieteellisyyttä, aikaa ja järjestelmällistä ratkaisutapaa. Näiden avulla asioissa voidaan päästä jonkinlaiseen johtopäätökseen, ja saada asioita eteenpäin. Nuorten syrjäytyminen ei ole ratkaistavissa yksinkertaisesti, koska siihen ei ole olemassa yhtä oikeaa ratkaisukeinoa. Aineiston perusteella käy myös ilmi, että syrjäytymisen ratkaisukeinot aiheuttivat paljon hajontaa. Nuorten syrjäytymisen voi ajatella olevan tulevaisuudessakin ongelma, joten asian ratkaisun miettiminen rauhassa ei tule poistamaan ongelmaa. Tämän vuoksi nuorten syrjäytyminen ei ole kesy, sotkuinen ja monimutkainen ongelma, vaan syrjäytymisen syiden suuresta lukumäärästä sekä ratkaisukeinoista voidaan tutkimuksen perusteella päätellä, että syrjäytyminen on pirullinen ongelma.

Nuorten syrjäytymistä voi ajatella lankakeränä. Tämä lankakerä koostuu langanpätkistä, joiden toisessa päässä on nuori ja syrjäytymiseen johtanut syy ja toisessa päässä yksi

mielipidekirjoituksissa mainittu ratkaisukeino. Nämä langat ovat päässeet sotkeutumaan niin pahasti, että niitä on mahdotonta erottaa toisistaan. Kun yhden langan saa kerästä selvitettyä, menevät muut enemmän solmuun. Tätä voisi verrata pirulliseen ongelmaan. Yhden syrjäytymissyyn eli langan selvitettyään on syrjäytymiskerästä vielä montaa lankaa selvittämättä. Sama tilanne on syrjäytymisen ratkaisukeinojen kanssa. Syrjäytymiskerä on niin solmussa, että sen selvittämiseen ei ole löydettävissä yksinkertaista ratkaisua.

Yhden ongelman tai langan poistaminen ei ratkaise koko ongelmaa, ja sillä voi olla kokonaisuuden kannalta ennustamattomia seurauksia. Jos esimerkiksi poistaisi köyhyyden, joka tutkimuksen mukaan oli yksi syy nuorten syrjäytymiseen, voisi osalla syrjäytymiskehitys loppua. Kaikilla ei kuitenkaan näin kävisi, ja yllättävällä rahan tulolla voisi olla odottamattomia seurauksia ja syrjäytyminen voisi pahentuakin. Tämän vuoksi ongelmaa tulee lähestyä kokonaisuutena. Syrjäytymistä on mahdotonta poistaa kokonaan, vaikka resursseja olisi käytettävänä loputtomasti. Vaikka tekisi kaikki mahdolliset toimenpiteet, jää nuoria silti työn ja koulutuksen ulkopuolelle. Jokainen nuori tarvitsee luotettavan aikuisen, turvallisen kasvuympäristön ja riittävästi tukea aikuiseksi kasvamisen aikana.

Syrjäytymisongelma kiertää tietyllä tavalla kehää. Nuorelle on yhteiskunnassa tarjolla monenlaisia tukitoimia, mutta harvasta niistä saa riittävän tehokasta apua. Monella auttajalla on liian vähän resursseja tarvittavan tuen antamiseen. Yhteiskunta ei voi määräänsä enempää syytää rahaa tähän pohjattomaan kaivoon. Nuorten syrjäytyminen on pirullinen ongelma, johon voidaan kokeilla erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja, mutta mikään niistä ei tule poistamaan sitä lopullisesti. Syrjäytyminen on ja tulee olemaan aina jonkinasteinen ongelma yhteiskunnassamme.

Mielipidekirjoitukset on kerätty vuosilta 2001–2021, joten ne antavat tietyn ajan kuvauksen nuorten syrjäytymisen syistä. Tutkimuksen aineisto on kerätty 40 mielipidekirjoituksesta. Mikäli aikaa tutkimuksen teolle olisi ollut käytössä enemmän, olisi aineistoa voinut laajentaa. Sellaisenaan aineisto antaa kuitenkin hyvän otannan nuorten

syrjäytymisen syistä ja ehkäisykeinoista, ja tulosten perusteella voidaan nähdä, miten pirullisuus ilmenee syrjäytymiskeskustelussa.

Nuorten syrjäytyminen on tasaisesti pinnalla oleva aihe. Yksi syrjäytynyt nuori aiheuttaa yhteiskunnalle 1 130 000 euron kustannukset (Valtiontalouden tarkastusvirasto, 2007). Tästä syystä tutkimus on ajankohtainen ja relevantti. Kuten aineiston perusteella tulee ilmi, meidän täytyy puuttua syrjäytymiseen ajoissa ennen kuin syrjäytymiskierre pääsee syntymään. Pitkään syrjäytynyttä nuorta on vaikea saada takaisin yhteiskunnan aktiiviseksi jäseneksi. Myös COVID-19-pandemiolla on vaikutuksia nuoriin, sillä monet nuoret joutuivat pitkäksi aikaa eroon ikätovereistaan etäopiskelun vuoksi, ja osalla on ollut sen jälkeen haasteita palata opiskelujen pariin. Nuorille on hyvin tärkeää olla vuorovaikutuksessa oman ikäisten nuorten ja turvallisten aikuisten kanssa. Nuorten syrjäytymistä tulisi ehkäistä pandemian jälkeen entistä enemmän, sillä meillä ei ole varaa menettää yhtään nuorta syrjäytymisen vuoksi.

Lähteet

- Aaltonen, K. (2011). *Nuoret luukulla - Kolme näkökulmaa syrjäytymiseen ja nuorten asemaan palvelujärjestelmässä*. Tietosanoma Oy.
- Alasuutari, P. (2011). *Laadullinen tutkimus 2.0*. InPrint.
- Aluehallintavirasto. (2019). Etsivä nuorisotyö. Noudettu 20.11.2021 osoitteesta <https://www.avi.fi/web/avi/etsiva-nuorisotyö#.WGYyuk3ouUk>
- Ansell, C. & Geyer, R. (2017 15. kesäkuuta). Pragmatic complexity: A new foundation for moving beyond evidence-based policy making?, *Policy Studies*, 38(2): 149–167.
- Appelqvist-Schmidlechner, K. & Kekkonen, M. (2020). *Icehearts on enemmän kuin urheilujoukkue: Tuloksia THL:n pitkittäistutkimuksesta*. Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. Noudettu 1.12.2021 osoitteesta https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/139258/URN_ISBN_978-952-343-465-3.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Appelqvist-Schmidlechner, K., Kekkonen, M., Wessman, J. & Sarparanta, T. (2017). *Jääsydämet: Icehearts-toiminnassa aloittavien lasten psykososiaalinen hyvinvointi ja arviot toiminnan vaikuttavuudesta yhden vuoden seurannassa*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Noudettu 25.11.2021 osoitteesta https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135153/URN_ISBN_978-952-302-892-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y
https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135153/URN_ISBN_978-952-302-892-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Atkinson, A. B. (1998). Social Exclusion, Poverty and Unemployment. Teoksessa A. B. Atkinson & J. Hills (toim.), *Employment and Opportunity* (s. 1-20). Centre for analysis of social exclusion. <https://sticerd.lse.ac.uk/dps/case/cp/Paper4.pdf>
- Baumeister, R. F. & Leary, M. R. (1997, 11. huhtikuuta). Writing Narrative Literature Reviews. *Review of General Psychology* 1(3), 311–320. Noudettu 11.11.2021 osoitteesta <https://psychology.yale.edu/sites/default/files/baumeister-leary.pdf>

- Catrien, J., A., Termeer, M., Dewulf, A. Breeman, G & Stiller, S. J. (2015, 6. tammikuuta). Governance Capabilities for Dealing Wisely with Wicked Problems. *Administration and Society*, 47(6), 680–710.
- Churchman, C. West. (1967). "Wicked problems." *Management Science*.
- Cooper, Harris (1998). *Synthesizing Research: a Guide for Literature Reviews*. Sage Publications.
- Cummins, R. A. (1996, 17. kesäkuuta) Domains of Life Satisfaction: An Attempt to Order Chaos. (s. 303-328). *Social Indicators Research*, s. 303-328. Noudettu 20.11.2021 osoitteesta <https://doi.org/10.1007/BF00292050>
- Daviter, F. (2017, 20. huhtikuuta). Coping, taming or solving: alternative approaches to the governance of wicked problems. *Policy Studies*, 38(6), 571–588. Noudettu 3.10.2021 osoitteesta <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/01442872.2017.1384543?needAccess=true>
- Eskola, J. (2007). Laadullisen tutkimuksen juhannustaiat. Laadullisen tutkimuksen analyysi vaihe vaiheelta. Teoksessa J. Aaltola (toim.) & Valli, R. *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin*. (s. 209-231). WS Bookwell Oy.
- Evans, D. (2008). Overview of Methods. Teoksessa C. Webb & B. Ross (toim.), *Reviewing Research Evidence for Nursing Practice: Systematic Reviews*. (s. 137–148). Blackwell Publishing.
- Grönfors, M. (1985). *Kvalitatiiviset kenttätutkimusmenetelmät*. WSOY.
- Halleröd, B. & Heikkilä, M. (1999). Poverty and Social Exclusion in the Nordic Countries. Teoksessa M. Kautto, M. Heikkilä, B. Hvinden, S. Marklund & N. Ploug. *Nordic Social Policy, Changing Welfare States*. (s. 185-214). Routledge.
- Hilpinen, M. (2018) *Nuorisotakuun tulevaisuuden teesit*. Opetus- ja kulttuuriministeriö.

- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. (2007). *Tutki ja kirjoita*. Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Huhtanen, K. (2011). *Tehostettu tuki perusopetuksessa. Työvälineeksi pedagoginen ennakointi*. Bookwell Oy.
- Icehearts. (2021). Noudettu 2.12.2021 osoitteesta <https://www.icehearts.fi/visio-jatoiminta/>
- Innanen, J. (2012). *Ryhmänohjaus estämään nuorten syrjäytymistä*. Tampereen ammattiopisto.
- Jeskanen, E., Tuomola, H., Nousiainen, H., Seiro, H.-K. & Wennström, C.-G. (2017). *Ammatillisessa koulutuksessa syrjäytymisvaarassa olevien oppijoiden tunnistaminen datan avulla*. Noudettu 25.3.2021 osoitteesta <https://github.com/maankoodauskurssi2/mkk2/blob/master/MKK2tulostenesittely.pdf>
- Järvinen, T. & Jahnuainen, M. (2001) Kuka meistä onkaan syrjäytynyt? Marginalisaation ja syrjäytymisen käsitteellistä tarkastelua. Teoksessa M. Suutari (toim.) *Vallatmat marginaalit. Yhteisöllisyyksiä nuoruudessa ja yhteiskunnan reunoilla*. (s. 125–151). Nuorisotutkimusverkosto.
- Karppinen, K. (2007). Nuorten ongelmat koulutusvalinnoissa ja toiselle asteelle siirryttäessä. Teoksessa S. Alatalo (toim.) K. Karppinen, L. Keltikangas-Järvinen & H. Savioja. *Koulu, syrjäytyminen ja sosiaalinen pääoma - Löytyykö huono-osaisuuden syy koulusta vai oppilaasta?* (s. 122–139). Sitra.
- Karppinen K. & Savioja H. (2007). Koulu ja syrjäytymisen riskitekijät. Teoksessa S. Alatalo (toim.) K. Karppinen, L. Keltikangas-Järvinen & H. Savioja. *Koulu, syrjäytyminen ja sosiaalinen pääoma - Löytyykö huono-osaisuuden syy koulusta vai oppilaasta?* (s. 117-121). Sitra.
- King, Jonathan B. (1993, toukokuu). Learning to Solve the Right Problems: The Case of Nuclear Power in America. *Journal of Business Ethics*, 12(2), 105–116. <https://link.springer.com/article/10.1007%2FBF00871930>

- Laitinen Ilpo, Jalonen Harri & Stenvall Jari. (2014). *Se toimii sittenkin. Kohti organisatiotutkimuksen pragmaattista kompleksisuusteoriaa*. Turun ammattikorkeakoulun tutkimuksia 42.
- Lehto, K. (2014). *Pirullisista ongelmista hyvään hallintoon*. Vaasan yliopiston julkaisuja. Opetusjulkaisuja 65.
- Levitas, R. (1998) *The Inclusive Society? Social Exclusion and the New Labour*. Macmillan.
- Levy, Yair & Timothy J. Ellis (2006). A Systems Approach to Conduct an Effective Literature Review in Support of Information Systems Research. *Informing science journal*, 181–212. Noudettu 16.6.2021 osoitteesta <https://www.cs.ryerson.ca/aferworn/courses/CP8101/CLASSES/ConductingLiteratureReview.pdf>
- Linnankangas, R. & Suikkanen, A. (2004) Varhainen puuttuminen. Mahdollisuus nuorten syrjäytymisen ehkäisemisessä. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen selvityksiä 7. Helsinki
- Linnossuo, O. (2004). *Syrjäytymisestä selviytymiseen? Arviointitutkimus työttömien nuorten palveluohjauksesta*. Sosiaali- ja terveysturvan katsauksia 61. Noudettu 28.8.2021 osoitteesta <https://helda.helsinki.fi/handle/10250/7892>
- Lämsä, A-L. (2009). *Tuhat tarinaa lasten ja nuorten syrjäytymisestä. Lasten ja nuorten syrjäytyminen sosiaalihuollon asiakirjojen valossa*. Oulun university press.
- Mattila-Aalto, M. & Alakangas, H. (2017). *Putoaville ratkaisu. Työvalmennusta ja päihdekuntoutusta nuorille*. Kansaneläkelaitos. Noudettu 15.12.2021 osoitteesta <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/186077/Tyopapereita118.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- McCall, R & Burge, J. (2016, 18. huhtikuuta). Untangling wicked problems. *Artificial Intelligence for Engineering Design, Analysis and Manufacturing*, 30, s. 200–210.
- Me-säätiö. (2021). Noudettu 11.12.2021 osoitteesta <https://www.mesaatio.fi/>
- Metsämuuronen, J. (2006). *Laadullisen tutkimuksen käsikirja*. International Methelp ky.
- Myrskylä, P. (2012). *Hukassa – Keitä ovat syrjäytyneet nuoret?* EVA. Noudettu 20.12.2020 osoitteesta <https://www.eva.fi/wp-content/uploads/2012/02/Syrjaytyminen.pdf>.

- Notkola, V., Pitkänen, S., Tuusa M., Ala-Kauhaluoma M., Harkko J., Korkeamäki J., Lehi-
koinen T., Lehtoranta P. & Puumalainen J. (2013). *Nuorten syrjäytyminen. Tietoa,
toimintaa ja tuloksia?*. Eduskunnan tarkastusvaliokunnan julkaisuja 2013.
- Nuorisolaki. 21.12.2016/1285. Finlex. Noudettu 13.11.2021 osoitteesta
<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161285#Pidm45237816897600>
- Opetushallitus. 2021. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki. Noudettu 25.5.2021 osoitteesta
<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/oppimisen-ja-koulunkaynnin-tuki>
- Opetushallitus 2021. Perustietoa oppivelvollisuuden laajentamisesta. Noudettu
22.11.2021 osoitteesta [https://www.oph.fi/fi/kehittaminen/perustietoa-oppi-
velvollisuuden-laajentamisesta](https://www.oph.fi/fi/kehittaminen/perustietoa-oppi-
velvollisuuden-laajentamisesta)
- Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki. 30.12.2013/1287. Finlex. Noudettu 15.11.2021. osoit-
teesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2013/20131287#L1P3>
- Palola, Elina, Hallikainen-Ingman, Katri & Karjalainen, Vappu. (2012) Nuorten syrjäyty-
mistä on tutkittava pintaa syvemmin. *Yhteiskuntapolitiikka*. 77(3), 310–315.
[https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/102895/palola.pdf?se-
quence=1&isAllowed=y](https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/102895/palola.pdf?se-
quence=1&isAllowed=y)
- Perrow, C. (1999). *Normal Accidents. Living with High-Risk Technologies*. Princeton Uni-
versity Press.
- Perusopetuslaki. 21.8.1998/628. Finlex. Noudettu 29.11.2021 osoitteesta
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628#L7P31a>
- Raisio, H., Jalonen, H., & Uusikylä, P. (2018) *Kesy, sotkuinen vai pirullinen ongelma? Tie-
don käyttö yhteiskunnallisessa päätöksenteossa*. Sitra.
- Raisio, H. & Lundström, N. (2014, 13. kesäkuuta). Managing Chaos: Lessons from Movies
on Chaos Theory. *Administration & Society*. Noudettu 20.10.2021 osoitteesta
<https://doi.org/10.1177/0095399714541269>
- Raisio, H., Puustinen, A., & Vartiainen, P. (2018). The Concept of Wicked Problems: Im-
proving the Understanding of Managing ProblemWickedness in Health and Social

- Care. Teoksessa W. Thomas, A. Hujala, S. Laulainen & R. McMurray. *The Management of Wicked Problems in Health Care and Social Care*. (s. 3–20). Routledge.
- Rauhala, U. (1988). *Huono-osaisen muotokuva*. Valtion painatuskeskus.
- Raunio, Kyösti. (2006) *Syrjäytyminen: sosiaalityötä kiinnostavia näkökulmia*. Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto.
- Rittel, H. W. J., and Webber, M. M. (1973, kesäkuu). Dilemmas in a general theory of planning. *Policy Sciences*, 4(2), 155–169.
- Roberts, N. (2000.) Wicked problems and network approaches to resolution. *International Public Management Review* 1 s 1–19.
- Saaranen, A. & Puusniekka, A. (2021). *Kvantitatiivisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. Noudettu 26.11.2021 osoitteesta <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/>
- Salminen, A. (2021). *Mikä kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyyppeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin*. Vaasa: Vaasan yliopiston julkaisuja. https://www.uwasa.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-349-3.pdf
- Sand, A. (2011). *Working with Young People at Risk*. Correlation Network.
- Savioja, H. (2007). Koulutekijät nuorten syrjäytymisriskiä selittämässä. Teoksessa S. Alastupa (toim.) K. Karppinen, L. Keltikangas-Järvinen & H. Savioja. *Koulu, syrjäytyminen ja sosiaalinen pääoma - Löytyykö huono-osaisuuden syy koulusta vai oppilaasta?* (s. 140–160). Sitra.
- Savolainen, J., Virnes, E., Hilpinen, M. & Palola, E. (2015). Nuorisotakuu -työryhmän loppuraportti ja suositukset jatkotoimiksi. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja.
- Simpura, J, Moisio, P., Karvonen, S. & Heikkilä M. (2008) *Suomalaisten hyvinvointi*. Stakes.
- Sosiaali- ja terveysministeriö (2018). #TaattuTulevaisuus – Nuorisotakuun neuvottelukunnan teesit tulevaisuuden nuorisotakuusta. Noudettu 14.12.2021 osoitteesta <https://stm.fi/documents/1410845/3547391/Nuorisotakuun+tulevaisuuden+teesit.pdf/4d66e9b6-4e77-6734-cff0-75664bbaa7d7/Nuorisotakuun+tulevaisuuden+teesit.pdf?t=1544430191000>

- Sosiaali- ja terveysministeriö (2016). Syrjäytymisen ja köyhyyden ehkäiseminen. Noudettu 21.10.2021 osoitteesta <http://stm.fi/syrjaytymisen-ja-koyhyiden-ehkaisy>.
- Sosiaali- ja terveysministeriö (2013). Selvityshenkilötyöryhmän ehdotukset sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen uudistamiseksi. Noudettu 15.11.2021 osoitteesta <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/74138/URN%3aNBN%3afi-fe201504226331.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Sutela, E., Törmäkangas, L., Toikka, E., Haapakorva, P., Hautakoski, A., Hakovirta, M., Rasinkangas, J, Gissler, M. & Ristikari, T. (2016) *Nuorten hyvinvointi ja syrjäytymisen riskitekijät Suomen kuudessa suurimmassa kaupungissa. Helsinki, Espoo, Vantaa, Turku, Tampere ja Oulu*. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.
- Syrjäytymisen ja köyhyyden ehkäiseminen. (2016). Sosiaali- ja terveysministeriö. Noudettu 10.9.2021 osoitteesta <http://stm.fi/syrjaytymisen-ja-koyhyiden-ehkaisy>.
- Syrjälä, L. (1994). Tapaustutkimus opettajan ja tutkijan työvälineenä. Teoksessa L. Syrjälä, E. Syrjäläinen, S. Ahonen & S. Saari (toim.), *Laadullisen tutkimuksen työtapa*. (s. 10–66). Kirjayhtymä Oy.
- Sytyke. (2021). Noudettu 10.12.2021 osoitteesta www.sytyke.fi
- Tieteen termipankki. (2021). Kompleksisuus. Noudettu 27.11.2021 osoitteesta <https://termipankki.fi/tepa/fi/haku/kompleksisuus>
- Tilastokeskus. (2021). Koulutuksen keskeyttäminen. Noudettu 12.11.2021 osoitteesta https://www.stat.fi/til/kkesk/2018/kkesk_2018_2020-03-12_tau_003_fi.html
- Tilastokeskus. (2021). Työvoiman ulkopuolella olevat. Noudettu 12.10.2021 osoitteesta https://www.stat.fi/til/tyti/2019/13/tyti_2019_13_2020-05-07_kat_004_fi.html
- Torraco, Richard J. (2005, 3. syyskuuta). Writing Integrative Literature Reviews: Guidelines and Examples. *Human Resource Development Review*, 4(3), 356–367.
- Valtiontalouden tarkastusvirasto. (2007) *Nuorten syrjäytymisen ehkäisy*. Toimintakertomus 146. Edita Prima Oy.

- Vartiainen, P., Ollila, S., Raisio, H. & Lindell, J. (2013). *Johtajana kaaoksen reunalla. Kuinka selviytyä pirullisista ongelmista?* Gaudeamus.
- Vertanen, I. (2008). Yrittäjyyskasvatus syrjäytymisen ehkäisemisessä. Teoksessa H. Lehtonen (toim.), *Sytykkeitä syrjäytymisen ehkäisemiseen* (s. 10–47). Saarijärven Offset.
- Whittamore, R. (2008). Rigour in Integrative Reviews. Teoksessa C. Webb & B. Ross (toim.). *Reviewing Research Evidence for Nursing Practice: Systematic Reviews*. (s. 149–156) Blackwell Publishing.
- Xiang, W. (2013). Working with wicked problems in socio-ecological systems: Awareness, acceptance, and adaptation.” *Landscape and Urban Planning* 110.

Liitteet

Otsikko	Kirjoittaja/Nimimerkki
1.Jokaisen nuoren pitää tulla huomatuksi	Hanna Toiviainen-Ollila
2.Pelottelu on tehoton keino ehkäistä nuorten päihteiden käyttöä	Janne Paananen
3.Oppivelvollisuuden laajentaminen ja oppilashuollon vahvistaminen ovat hyvä alkua	Satu Roberg
4.Nuoren syrjäytymiseen vaikuttavat monet tekijät	Tytti Solantaus
5.Hyvät mielenterveyspalvelut ehkäisevät nuorten päihteiden käyttöä, mutta apua on vaikea saada	Anni Pihlaja
6.Karkaaminen sijaishuoltopaikasta kertoo nuoren pahoinvoinnista	Hannaleena Immonen
7.Lasten ja nuorten uskoa tulevaisuuteen on pidettävä yllä myös kriisiaikoina	Kirsi Rasinaho
8.Lapsiin sijoitettu raha kannattaa myös taloudellisesti	Kaija Puura Päivi Kaukonen Reija Latva Tuula Tamminen
9.Rahan puute ja heikko itsetunto ajavat nuoria ahtaalle	Reija Paananen
10.Syrjäytymisen kierteen katkaisu vaatii riittävän pitkäkestoista apua	Oskari Savisalo
11.Syrjäytymisen ei tarvitse periytyä	Ulla Nord Ilkka Paananen

12.Vähäinen koulutus vie köyhyyden kierteeseen	Minna Salmi
13.Perheen ihmissuhdetaidot suojaavat nuoren kehitystä	Raisa Cacciatore
14.Syrjäytyneet nuoret tulevat köyhistä kodeista	Nimim. "Yksinhuoltaja"
15.Hyvinvointiyhteiskunta turmelee nuorison	Jukka Yrjönen
16.Tulisiko välivuosia pitäviä patistella koulutukseen?	Pentti Salin
17.Pandemian jälkihoidossa pitää keskittyä nuorten hyvinvointiin	Katja Asikainen Pasi Savonmäki
18.Opinnot keskeyttäviä nuoria on tuettava oikealla tavalla	Heli Martinmäki
19.Koulupudokkaita ei pelasteta sillä, että heidät pakotetaan käymään koulu vielä lisää	Antti Kohi
20.Pelastakaa hylätyt nuoret!	Juha Kauhanen
21.Varhainen tuki estää nuorten rikollisuutta	Alpo Heikkinen
22.Nuorten syrjäytymistä voitaisiin ehkäistä	Markus Bunders
23.Nuoren tietä työelämään helpotettava	Kari Viinisalo
24.Miesten syrjäytyminen jäänyt huomiotta	Timo Kitunen
25.Syrjäytymiskierteen katkaiseminen yhä vaikeampaa	Ritva Komulainen
26.Järkeä nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseen	Hannu Kareinen Heikki Turka
27.Masentunutta ihmistä pitää auttaa ajoissa	Tarja Kiviniitty

28.Tahdonvoima ei aina estä syrjäytymistä	Pirjo Virtaintorppa
29.Nuorten unohtaminen tulee kalliiksi	Ella Keski-Panula
30.Syrjäytymisvaarassa olevat nuoret saavat tukea opintoihinsa myös verkossa	Anniina Lundvall
31.Olennaista on tukea koulutuspolulta putoamassa olevia nuoria vahvemmin	Herttaliisa Tuure
32.Koronakriisin jälkihoidossa on autettava nuoria työelämään	Esa Iivonen
33.Nuorten tukipalveluissa on ruuhkaa	Yläkoulun opettaja
34.Työn ja koulutuksen ulkopuolella olevia nuoria ei saa unohtaa	Terhi Laine
35.Nuorten pahoinvointi on lisääntynyt huolestuttavasti	Laura Kauhanen
36.Yksikin syrjäytyminen on valtava taloudellinen, sosiaalinen ja yhteiskunnallinen takaisku	Janne Viljamaa
37.Poikien Talot voisivat ehkäistä ennalta väkivaltaa ja syrjäytymistä	Hanna Vesimäki
38.Nuorten koulutuspakkoa on harkittava uudelleen	Jaana Lähteenmaa
39.Syrjäytynyt nuori maksaa yhteiskunnalle miljoona euroa	Suvi Pulkkinen
40.Niukkuus näkyy nuorten tuen tarpeen lisääntymisenä	Reija Paananen

Liite 1. Mielipidekirjoitusten otsikot ja kirjoittajat.